

Eesti
Kirjanduse
Selts.

LASTE Jõulu - Album.

Meie noorele soole meelejahutuseks

kirja pannud

M. Lipp,

Nõo õpetaja.

Hind 15 kop.

J. Palmgren'i raamatukaupluse kirjastus,
Peterburis, Suurel Konjuschennajal N:o 8.

Wiiburis, „Wiipurin Sanomat“ trükitoda 1900.

Jõulupuu all.

1. Joh. 4, 19.

Kallid jõulud on jälle käes. Meie seisame särava jõulupuu all ja vaatame waimus Betlemma poole. Mis meie säält kuuleme? Ingli ime sõnumet: „Waata, ma kuulutan teile suurt rõõmu!“ Ja selle sõnume pääle on kõik inglid taewast alla tulnud ja oma kiituse laulu laulnud — Jumalale auuks ja inimestele õnneks. Ja ommeti pole Õnnistegija mitte neile sündinud waid, meile; kuis peaksi me siis otse meie ihu ja hinge jõuu kofku wõtma, et oma Jssandat kiija. Ja seda nimelt — meie lapsed. Sest meie lihasse on tulnud igawene Jumala Poeg, ja ta on otse lapsiks saanud. Seega on see Jssand, kes jõulu ööl maa pääle tulnud, meile lähem, kui kellelegi muule. Ja mis see meile tähendab ja mis meil selle pääle wastata, seda seletab meile püha kirja sõna 1. Johanne se raamat, 4. päätlükis, kus meie 19. salmis nõnda loeme:

„Armastagem teda, sest ta on meid enne armastanud.“

Ta on meid enne armastanud. Jah, meie Jumal on meid enne armastanud, kui meie tema armu wõisime aimatagi. Ta on meid nõnda armastanud, et ta oma ainusündinud Poja Jeesuse Kristuse, meid meie puudusest ja hädast lunastama ja päästma on saatnud. Ja se on jõulu ööl sündinud, kui taewaline Jõululapsuke neitsist Mariast sündis ja tema — Jumal ise — inimeseks sai.

Seda tuletavat ka jõulupuud meelde, millede all meie täna seisame. Nende haljad oksad säravad tuhandes tules. Jõulupuu on haljas kesk talwe külma. Sed tähendab: meie Jumala armus on elu, mis ka häda ja surma ära wõidab. Need oksad säravad heledas tule walguses. Nõnda peab ka meie süda walgeks ja rõõmsaks saama, sest jõulu ööl on Õnnistegija, tõsine walguis, taewast alla pimedasse ilma tulnud, seda walgustama, soojendama ja elawaks tegema.

Need tuled, mis jõulupuul põlewad, näitavad kui leekiwad sõrmed — üles taewa poole. Säält on Jumal oma juurema armu ande alla saatnud, oma Poja saatnud meie waeuse ja häda sisse. Selle eest peame me teda südamest tänama; meie peame siit maa päält ka ise üles püüdma, kus tema on; waga ja pühas elus peame seda taga nõudma, mis tema meele järele on; meie peame pattu ja ülekohtu põlgama ja nõnda elama, kui õige laps oma isa ees, kes talle üksi rõõmu tahab teha. Ehk ühe sõnaga, meie peame täitma, mis Johannes meie käest nõuab: „Armastagem teda, sest ta on meid enne armastanud.“

Ja kui waga päälegi on meid meie Jssand armastanud. Juba jõulupuust ise saame selle kohta ühe tähenduse. Wäljas metsas on tema kodu. Siin meie maja seinte wahel on tema mõeras. Siks on wägiwalda tarwitatud, et ta siin wõiks seista. Metsa ja maa, kus ta

juured hingasiwad, pidi tema maha jätma, et siia saada ja meid rõõmustada. Kas siis selle jõulupuu juurest meie mõttes kaugemale — püha jõululapse juure ei lähe? Kangel, kangel siit — taewa Eedenis, on ka tema kodu. Säält on tema seisnud kui igawe elupuu. Aga ta on ise ennast lastnud siia — ilma istutada. Kuis on ka sel pühal jõululapsel siin kõik, kõik nii mõeras! Dõ ja pimedus, külm ja palaw, wale ja patt, mis meid inimesi roojastab, meie häda ja surm. Aga tema on tulnud seda ära häwitama; meid päästma meie hädas, nii et meil ka surma enam karta ei ole. Oh siis armastagem teda, sest tema on meid enne armastanud.

Jah, armastagem teda — täie usu ja waga eluga. Jäägem rõõmuga selle usu juure, et meie Jumal meid oma Poja on armastanud igawese armuga. Ja seda näidakem teus — waga eluga. See ilmugu juba ses, et meil see sõna kallis on, mida Jumal meile on annud; et meil see koda kallis on, kus seda kuulutatakse. Meie igamehe üksil koda ja kodugi saagu pühaks kojaks, kus auu antakse Jumalale taewas, kes meid nii waga on armastanud.

Meie armastus Jumala wasta ilmugu aga ka ses, et meie oma ligimest armastame. Seda on nimelt tarwis, kui oma waeusemaid wendi näeme hädas olewat. Nende läbi astub Jumal meie juure, naga oleks temal ise meie abi tarwis. Oh siis auustagem meiegi ka oma waeusemas wemmas selle Jumala kuju, kes meid kõiki on loonud; saagem lahteks ja näidakem hella südant hädaliste wasta üles! Pidagem mees, see Jssand ise on nõnda ütelnud, kes jõulu ööl sündinud: „Mis teie ial olete teinud ühele nende sinaste mu wähemate wendade seas, seda olete teie mulle teinud!“ Saagu see sõna elawaks meie sees nimelt kallil jõulu ajal! Palju, palju waeid lapsi on olemas, kellel isa ja ema enam ei ole, sest et need juba ammu külma mulla pöues hingawad. Meile ei pane keegi jõulupuud põlema ega kata jõululauda. Tehkem meie seda omalt poolt armastawa wenna käega! Ja Jssand Jeesus, kes meie wennaks saanud, saab meid tuhat mõrra õnnistama siin ajalikut ja ükskord igaweste.

Nõnda ärgagem jõulupuul all elawale usule ja põlewale armule. Täna des ja kiites tunnistagem seda armu, mis meile oma Poja on üles näidanud meie Jssand ja Jumal. Saagem selle Jssanda õigeteks ja waga deks lasteks, kes meid on armastanud lõppemata armuga. Rõiges, kõiges armastagem teda, sest tema on meid enne armastanud.

Teeme seda, siis on lapsuke Jeesus, kes jõulu ööl sündinud, ka meie helde Õnnistegija, Siis näeme ka meie tema sõime üle walguis, mis taewa seletab, pimedat maa walgustab elu walgega. See tungib ka meie hinge. Ja niid teame ja tunneme meie: ka meil on Jssand Kristus, kes meid surmast elu sisse wiib. Meie jääme õime ees põlvedele põrmu. Ja süda täis õnnist rõõmu kuulme ka meie, kuis inglid hõiskawad:

„Au olgu Jumalale kõrges ja rahu maa pääl ja inimestest hää meel.“ Amen.

Jõuluroos.

"Juta, kas sa tead, et täna jõulu õhtu on?"

"Küll ma tean," vastas Juta, üks waene wabadiku laps, üheksa aastat wana. Kes nõnda tema wasta oli rääkinud, oli Linda, tema parem sõber ja rikka pere-mehe ainus tütar, kelle maa pääl nende majake seisis. Juta ema oli waene lestaene, kes waewalt igapäewast leiba enesele ja oma kolmele lapsele jõudis muretseda. Sellepärast oli ka Juta lahja ja kuivetanud ja tema põsed olivad jumeta. Nüüd tulivad mõlemad lapsed koolist ja lõndisivad tuisanud teel küla poole, kus nende kodu oli. Külm ei olnud küll ise suur, ehk küll talw kõik oma walge waipa alla oli katnud; aga nüüd, lõuna ajal, naeratas see päike üle wäljade ja orgude; ja nimelt mägede ladwad läikisivad tema kiirtes, nagu oleksivad nemad ise-äransis ennast jõulude wasta ehitanud.

"Waata, Juta, kui ilus se on!" ütles Linda. "Kuule ka, kui armsast meie kodu kused kohawad;" ja siis jälle wähe aja järele: "Kas teil ka jääb täna jõulupuu tuppale, ehitakse ja põlema pannakse?"

"Oh ei, ei tuua," vastas Juta kurwa häälega; meil jõulupuu sest saadik enam ei ole, kui isa surinud ja ema ifka haige on."

"Waene Juta," ütles Linda kaastundlikult, "kui mina teid jõuaksin aidata! Aga kas tead, minule on wanaema ühe puud lubanud, minule ja minu wennale ühtlasi. Oh, kuiis ma selle pääle ennast rõõmustan! Luba aga sina, et sa homme, kui kirikust tuleme, minuga ühes meie poole tuled; siis pead sa poole minu piparkookidest, ja pähklitest enesele saama, et ka sinagi wähegi ennast mõiksid rõõmustada."

Juta lubas seda häämeelega. Need olivad ju tema armsamad tunnid, mida tema mäel pererahwa pool tohtis wiita, kus kõik nii lahked tema wasta olivad, nimelt weel see wanaema: ja kuiis mõistis ta weel ilusaid jutustid jutustada! Kui Juta neid kõiki tohtis kuulda, siis oli tema üli rõõmus.

Lapsed olivad juba sauna juure jõudnud, kus Juta ema elas. Siit läks tee mäest üles, wähe maad läbi metsa selle juure talu juure, kus Linda isa elas. Ta kõneles weel seda ja tõist oma armsa seltsilisega. Juta pidi weel kord lubama, et ta homme nende poole tuleb, ja siis lahkusivad lapsed üksteisest.

Kui Juta koju jõudis, oli ema woodist wälja tulnud ja walmistas lehwapoolist lõuna sööki, mida Juta wend ja wäike õde juba juure ifuga ootasiwad. Ema oli aga nii jõuetu ja nõrk, et ta koke pääle lõuna jälle woodisje tagasi pidi minema. Juta, ehk ta küll weel nii noor oli, oli ommeti kõiges wäga osaw; tema puhastas jõogi asjad ära, pühkis toa puhtaks ja puhastas tolmulaua ja pinkide päält ära, et jõuluks kõik lahke ja puhas oleks. Siis otsis tema enese, wenna ja õe pühapäewa riided wälja, et ära parandada, kus ehk mõni auk sees oli. Ja wõi neid jääb küll puudus! Sest ka need pühapäewa riided ei olnud ammugi enam uued!

Selle tööga istus Juta ema woodi ette ja jutustas temale, et tal homme nõu oli Linda juure minna, tema puud vaatama ja Linda talle piparkookid, õunu ja pähklid oli lubanud, ja kui hää, hää laps see Linda olla! "Õunu mõid ka sina, ema, wisiste süüa," lõpetas tema; need on sulle wisiste hääb! Meid leedan ma sulle, siis on sinulgi wäike jõuluroog!"

"Sina oled hää laps!" ütles ema, "ja ma lahetfen wäga, et mina teile midagi rõõmu ei wõi teha".

"Ära ütle nõnda, ema!" tähendas Juta wähele; "meie lapsed ei joowi muud midagi, kui et sa jälle terweks jaaksid; see oleks meie kõige suuremaks rõõmiks. Mina tahan seda taewa Jsa käest paluda," lisas ta waitseste juure. "Koolmeister ütles, meie lapsed pidada kindla lootusega jõululapse Jesuse juure tulema, kes meid lapsi nii wäga armastab. Ja meie ei pea mitte kartma õnnistegijale oma palweid ette pannes, tema saab neid wisiste täitma, kui see meie lasteks on. Jah, wisiste ema, nõnda ütles koolmeister, ja kui mina taewa Jsa südamest palun, tema saab sind terweks tegema."

"Ehk ta saab," ütles ema tase ja pani õnnistades oma käe oma wäikse tütre pää pääle. Juta oli töö seisima jättnud; wäikse toas oli hämarus maad mõtnud ja ka muidu oli ta nii pühalik ja waitne.

Wähe aja pärast tuli Peeter, Juta wend, koju wäikse õega, keda tema kulguga oli sõidutanud. Wäike tüdruk pistis oma külmetanud käed ema woodisje, et neid jääb soojendada ja Peeter tungis suurele toa ahjule nii ligidale, kui iial võimalik. See oli kaunis see, sest helde südamega peremees oli lubanud, et sauna rahwas nii palju hagu tema metsast woiwad tuua, kui nad tarwitawad. Ja sellepärast ei olnud siin waesel wabadiku majal wähemalt soojapruudust mitte.

Juta süütas küündla põlema ja pani oma töö käest ära. Siis koputas keegi akna pääle. Peeter ruttas ukse juure, et seda lahti teha, ja koke astus üks naesterahwas tuppale, kõige talu perenaene, kes fenni maani ka ifka waese wabadikmaja asunikkude wasta nii lahke oli olnud.

"Tere õhtust!" ütles ta lahkeste ja astus haige woodi juure; "ma tahtsin dieti näha, mis ka teie jõuluõhtul teete. Minu mees on tungiwate asjade pärast linna sõitnud ja saab alles hilja koju jõudma. Sellepärast tulin üsna vaatama, mis ka üleaedjed teewad. Kas teil ka õhtuks midagi on?"

Enne kui saunarahwas midagi sai wastata, ütles ta ise: "Ma näen, teil ei ole; aga ega siis ilma worstita keegi ei wõi jõuluõhtut mööda saata. Siin olen ma mõned kaasa toonud. Juta, mine tee tuld, ja pane nad pannule." Ja oma pakki lahti tehes, mis ta kaasa mõtnud, ütles ta weel: "Siin on ka paar sea sinki, natuke peenleiba ja saia. Ega siis teiegi ommeti ilma Jumala walgeta jõulupühadesse ei tohi astuda."

Laste rõõm oli otsata suur selle jõulu ande üle. Sest kust nad ise seefugust jõulurooga oltiwad saanud? Nende oma seapõrjas oli weel lahja, ja pidi alles uue aasta poole neile suuwalgustuseks saama. Ja saia! Kust nemad seda ise oltiwad jõudnud muretseda? See Moskwa jahu on ja kole kallis! Seda mõis üksi Mäetaguse peremees enesele saada.

Peeter läks jellepärast Jutaga sedamaid kõõki ja aitas tuld teha. Ja ka wäike tahtis aidata ja jooksis juurematele järele. Ema aga sirutas käe oma häätegi ja poole. „Tõistre perenaene, kui helde teie olete!“ ütles ta wärsse häälega! aga see ei lastnud teda enam edasi kõnelda. „Laste alla!“ ütles ta, „mina ei taha üksi olla: mina sõnn oma jõuluvorsti teie seltsis; ma jään ka ise siia pilguks aega wiitma, muud midagi.“

Need worstid, rohke raswa sees küpsetatud, olivad ka tõeste kulla väärt, kui nad laua päale tuues veel järisejivad. Nimelt Peetri isu tõendas, et nad hääd olivad. „Mina pean täna õhtuks jõudu koguma,“ ütles ta, „sest mina pean kirikus jõulufooris tiskanti laulma. Kui ehk ka mõni tõine puudub, mina ei tohi sääl mitte puududa. „Ja küll see täna saab ilusasti kõlama“, ütles ta veel. „Kõik koolilapsed laulavad: „Üks roosike on tõusnud! Ja koolmeister ütles: Seda laulu võib ka kogudus ühes laulda. Tõistre perenaene, kas ka teie jõulu õhtu jumalateenistusele tulete?“

„Muidugi tulen ma, mina ja mu mees,“ ütles perenaene, „meie ei ole säält veel iial puudunud, sest saabit kui see talu mäe taga meie käes on. Ja täna on päalegi ilus õö; kuu tuleb ka veel wälja; küll siis on kaunis mäge mööda alla poole minna. Sääl ehk wiitkime ka veel jõuluingliga kokku puutuda, kui ta läbi metsa läheb.“

„Jõulu inglisa?“ küsijiwad Peeter ja Juta ühel hoobil.

„Jah, kas teie siis seda veel ei tea; jõulu õöl läheb ingel läbi metsa; kui meie kodukuuksed siis nii armjaste kohawad, see tuleb tema tiibade lehwimisest. Ja kui kuu paistab, nagu täna, siis võib teda ka näha. Kuhu see ingel astub, sääl hakkab üks lill õitsma, roosike hõbewalgete lehtedega ja kullaste kiirtega lehtöö. Ja päale selle on sel roosil imewägi. Kui üks haige teda leiab, saab ta terveks; waene saab rikkaks; kurwad rõõmsaks, ja ma ei jõua enam seletada, mis see jõuluroos kõik ära teeb. Wiist peab aga küll see, kes teda tahab leida, üks pühapäewa laps olema. Sest muidu oleksiwad teda küll juba enam inimesi leidnud.“

„Kas seda roosi siis tõeste juba keegi on leidnud?“ küsis Peeter umbusklikult.

„Wisfiste!“ ütles perenaene. „Minu kodakohas oli üks waene koolmeister. Tema poeg oli muidugi ka waene talupoja laps; aga temast sai kuulus mees. Ta ei jaanud mitte üksi omas kijas jõulule järjele. Temast sai tähtis õpetaja ja suur kirjamees. Küla rahwas ütles ikka, see olla juhtunud, et koolmeistri poeg pühapäewal sündinud ja et ta siis jõulu õhtul õnneroosi leidnud. Aga kas teist keegi pühapäewa laps ei ole?“ küsis perenaene oma juttu lõpetades. Paraku ei olnud keegi neist seda. Wabadikumaja lastest ei olnud keegi pühapäewal sündinud.

Juta oli tähele pannes seda juttu kuulnud. Kuu, kuu, kui tõistreperenaene ära läinud ja wäike õde woodisje oli pandud, ei jõudnud tema sõnu unustada: „kui üks haige selle leiab, saab tema terveks, waesed saawad rikkaks, kurwad rõõmsaks . . . Oh, kui ka Juta üks pühapäewalaps oleks olnud! —

Siis tuli talle meelde, mis koolmeister ükskord päewade walimisest oli ütelnud. See olla päris ebaus, arvata,

et üks nädalapäew õnne ja tõine õnnetuspäew on. Jumal on kõik päewad ühte wiisi loonud ja võib jellepärast oma armu wälja jagada, mil ta tahab. „Kes teab,“ mõtles ta, „ehk ta näitab ka mulle seda jõuluroosi, kui ma ka mitte pühapäewal pole sündinud. Ma tahan teda ju otsida üksi oma armsa, haige emakele kasuks!“

Ja pea oli Juta walmis, et aga õnne katuda. Kodu ei pannaks seda tähelegi, kui ta ära läheb. Ema oli ju talle luba annud jõuluõhtu jumalateenistusele minna, kui ta tahtis. Küll oli seks veel wara. Kuid ema magas ja õefe; ja ka Peeter tikkus pikal ahjupingil, et kohe walmis olla, kui kellamees esimest kella lööb.

Juta wõttis ühe suure, willase rätiku, määsis ennaft selle sisse ja lippas wälja tee päale. Kuu oli küll veel tirkude taga; aga siiski oli walge küllalt, et teed leida. Juta tundis teda ju wäga selgeste. Ta läks selle sama tee päale, kus Linda täna hommiku oli käinud, sest kõige ligem mets oli Mäe peremehe oma. Külm õhk puhus talle wasta. Aga tema ei pannud seda tähele. Ra ei kartnud ta sugugi üksi teed mööda minnes. Tema ainus mõte oli: „Oh kui mina selle jõuluroosi leiaksin!“ Ja julgeste sammus tema edasi.

Nüüd wiis tee metsa. Siis astus kuu kuuskeste warjust wälja ja walas oma kullast walguist lumitanud wäljade päale.

Juta waatas enese ümber ja pani käed risti. „Wisfiste tuleb kohe ingel!“ mõtles ta. Siis tuli talle õnnistegija sõna meelde, mida tema katekismuse tunnis oli õpinud: „Tõeste, tõeste, mina ütlen teile: „Mis teie iial Jsaalt palute minu nimel, seda annab tema teile“. Joh. 16, 23. Ja ka wäike Juta palus: „Oh taewane Jsa, mina palun oma õnnistegija nimel, tee minu armas ema terveks; kuule seda minu palwet. Mina loodan sinu armu ja tõutuse päale!“ Siis läks ta aga mööda metsa teed edasi. Wahete wahel jäi ta ikka jälle seisma ja kuulas iga häält, mis aga metjas kuulus. Nõnda ootas ta tulsuwa südamega, et ingel saaks tulema ja et ta jõuluroosi saaks leidma, mis talle kinnitaks, et ta palwe täitmata ei jää. Kui palju aega tema selle tee päale tarwitas, mis muidu üsna lühike oli, seda ei teadnud tema ise mitte.

Kui tee lõppis ja tema juba Mäe talu hooneid nägi, oli ta puru wäsinud aga ingliti ei olnud ta veel näinud, üksi filmapilguks tahtis ta nüüd puhata, ja siis jälle lille otsima hakata. Ta toetas ennaft ühe puu najale ja ta filmad langejivad kinni; pea langes ta maha ja uinus magama. Oh kui magus oli see uni! Talle näis, nagu oleks ingel tema juure astunud, imelille hõbe lehtede ja kuldkiirtega tema kätte annud, ja ütelnud: „Ära muretse, lapsuke; ema, kelle eest waga lapsed paluwad, saab terveks!“ Siis lahkus jälle ingel. Oli ju ka kuu oma kuldse kumaga pilwe taga astunud; ja siis hakkas lund sadama. Tema peened kibemed langejivad uinunud lapse päale maha. Aga tema ise ei tunnud seda mitte. Siis hakkasiwad kellad kõlama; sest jõulu õhtuks löödi esimest kella.

Linda kodus oli wahe ajal jõulupuu juba põlema süüdatud; sest neil oli wiisiks seda enne jumalateenistust teha. Kui rõõmus oli sääl see Linda oma puu üle, mida wanaema õunade, pähklike ja piparkookidega oli ehitatud.

Linda wennal Karlil, kes wanem temast oli, iseäralikku puud ei olnud; aga tema ei põlanud sedagi omaks tunnistada ja maitsta, mis Linda puu külles rippus. Pere-mees ja perenaene, wanaisa ja wanaema, lapsed ja tüdrukud olivad kõik suurde peretuppa kokku tulnud, kus puu põles, ja iga ühe jaoks oli jäänud Linda puu all mõni väike anne olnud, nimelt just seda, mis keegi enesele ehk oli soowinud. Siis lauldi: „Ma tulen taewast ülevalt,“ wana isa luges jõulu loo Luuka ewangeliumi tõisest päättükist ette, ja ühe lühikese jõulupalwe; siis jutustas ta weel ühe jõulujutu; sest tema oli noores põlwees palju näinud ja palju elus õppinud. Nõnda läks aeg armsaste mööda, kummi perenaene meelde tuletas, et nüüd juba peaks kirikusse mindama!

Linda pidi küll juba woodisje minema. Sest nii hilja ei lubatud teda enam kirikusse minna. Aga tõised, ka wana isa ja wanaema, paniwad ennast riidesse; ja kui esimest kella löödi, olivad kõik juba ukse ees. Kõige ees läks üks fulane, laterna käes. „Seda wõib tarwis tulla,“ ütles ta, „sest kuu on juba pilwede warju kadunud.“ Linda wend Karl oli aga kaunis suures ärewuses; sest ka tema oli pöörlaulja kirikufooris, ja täna pidi see ilusamine kostma, kui muidu ialgi.

Kui väike rong metsa ääreni oli jõudnud, jäiwad need seisma, kes jäänud eesotsjas käisiwad. „Mis jään on?“ ütles peremees, kes perenaesega natuke tahapoole oli jäänud. „Siin on midagi maas,“ ütles fulane, kes laternat kandis, „üks laps!“ „Üks laps?“ küsis perenaene imetades, kes nüüd ruttu lähemale oli astunud. „Mis teeb siin üks laps — sel ajal?“ „Oh taewake!“ ütles ta, kui fulane laternaga puude alust oli walgustanud, kus laps hingas, „see on ja saunarahwa Juta! Kes teab, kuis see on juhtunud! Ehk tahtis ta meie juure tulla, ja waejefe on siis metsas ära wäsinud ja — ära külmanud!“

„Ei seda küll, tänu Jumalale!“ ütles peremees, kes Juta käesse oli puutunud, mis weel soe oli. Raua ei ole ta siin weel maas olnud!“

„Meie wiime teda oma poole“, ütles perenaene, „sinna on kõige lähem ja kodus ta ema pool ei saa ometi keegi tema eest dieti hoolt kandma.“

„See on päris dige!“ ütles peremees. Meie kaheleste kanname ta koju, ja teie tõised minge pääle, muidu jääte kirikusse hiljaks.“ —

Siis käskis perenaene, et üks tüdruk mööda minnes Juta ema poole pidi minema ja ütlema, et Juta nende juures on, ja et tal midagi wiga ei ole, ja et emal mitte waja ei olla muretsema. Siis hakkas peremees, Juta süles, koju poole minema ja perenaene ühes wanaemaga astus tema järele.

Juta tegi pea filmad lahti ja küsis: „Kus mina olen?“

„Hääs kohas,“ ütles perenaene, „ära karda midagi, maga aga pääle!“ Ja Juta näis tõeste edasi magawat.

Siis pandi Juta soojasse woodisje ja hõderuti rätikutega, sest tema liikmed olivad külma tarretanud. Linda, kes weel omas woodis walwel oli, tuli muidugi kohe jäänud wälja, kui ta ema häält kuulis, ja kofus täieste, kui ta oma väikest sõpra seesuguses olekus nägi. Ta palus tungiwalt, et Juta tema woodisje ehk vähemalt tema tupp

wiidak, ja ema täitis tema palwet ja tegi talle jäänud aseme walmis, kuna wanaema Jutale sooja piima juua andis.

Wanaema mõistis väga hästi haigeid tallitada. Üksi sellest ei saanud ta sugugi aru, mis Juta inglisi ja walgest roosist, kumwalgest ja kirikukelladest jutustas. Ta arwas, et waene laps lumes olles oma mõistuse oli kaotanud. Juta aga oli nii wäsinud, et ta pea jälle magama jäi. Ka Linda jäi pea uueste magama, ehk ta küll ette oli wõtnud jeks ööks walwama jääda, kui Jutal ehk midagi waja peaks olema.

Kui Juta tõisel hommikul üles ärkas, küsis ta kõige päält ema järele. Nüüd tõeldi talle, perenaene olla selle eest muretsenud, et emal, ta wennal ja õel millestki puudust ei ole. Siis küsis Juta jällegi: „Kust ma siis siia sain ja miks ma mitte ema juures ei ole?“

Perenaene jutustas talle nüüd, kus ja misuguses olekus teda leitud. Siis tuli lapsel äkki meelde, mis ta metsas otsinud ja mis ta mitte ei leidnud. „Oh, mina jäin ju magama,“ ohkas ta, „ja sellepärast ei ole mina inglisi mitte näinud. Nüüd peab mu waene ema ikka haigeks ja waejeks jääma!“ ütles ta lõpuks ja hakkas libedaste nutma.

„Jä!“ ta aga nutta!“ ütles wanaema, küll ta selle pääle rahule jääb. Ja wanaemal oli õigus. Ja Juta jutustas nüüd wanaemale kõik, mis wiimisel õhtul oli sündinud.

Wanaema kuulis seda kõik osa mõttes ja ütles siis: „Waata, Juta, kui taewa Jsa kedagi tahab terveks ja õnneliks teha, siis ei ole temal jeks midagi imerohtu waja. Ja kui see mitte tema armuline ja hää tahtmine ei ole, siis ei aita terve ilma rohud mitte midagi. Jutustus jõuluroosist on üks mõistujutt — ja seda ei pea meie mitte sõna sõnalt mõistma. Küll ma seda sulle üks tõine kord seletan. Aga kes teab, ehk teeb taewa Jsa sinu ema ka ilma imelilleta terveks? Sina pead teda weel ka sel kallil ajal paluma ja tema armu pääle lootma. Nüüd jääb ja aga nii kaua woodisje, kui sa ise päris priskeks ja terveks saad. Küll me sulle süüa anname, et sul puhas põsed on, kui sa ema juure tagasi lähed.“

Kui peremees kuulis, mis väike Juta oma ema kaufuks oli teinud, ütles tema: „Kuule, naene, see oleks häbi asi, kui ka meie selle tõbise kaufuks midagi ei teeks, kuna see väike lapsuke oma ema eest nii suure häda jisse läks.“

Perenaene sai aru, mis pääle mees tähendas, ja ütles: „Tee, mis sa jõuad, küll mina aitan omalt poolt ka!“

Juba tõisel pühäl läks peremees linna tohtri juure ja ütles: „Tohtri herra, meie pool on üks waene wabadikanaene väga haige. Seda peate terveks tegema, kõik tegema, mis teie teadus jaksab. Mis see kulu teeb, seda maksan mina, Mäe peremees. Aga tõbine ise ei pea seft midagi teadma. Seda peate mulle lubama.“ Tohter lubas seda — ja ka seda, et ta kõik tahab katsuda, mis tema kunst talle abiks annab.

Juta ema juure tuli nüüd tihti linna tohter. Haige pani seda väga imeks. Ja kui ta küsis: „mis see kõik maksab?“ imestas ta weel enam, kui tohter ikka wastas: „Ära muretsje, kõik on juba makstud!“ Kes aga maksanud on, seda ei ütelnud tohter mitte.

Kui Juta nädala päevade pärast koju mõis minna, oli ema palju parem. Tal ei olnud mitte mõni kardetav surma haigus olnud, vaid suure vaesuse ja puuduse pärast ei olnud tema oma ihu toiduse eest tarvilikult muretseda jõudnud; ja nõnda oli ta viimaks haiglaseks jäänud. Aga lahke ligimeste abi ja tohtri nõu mõis palju veel aidata. Ja seda abi õnnistas Jumal. Pea mõis Juta ema jälle tööd teha ja enesele ja oma lastele ise leiba teenida. Sest armuleivast elada, see oleks auusale naisele väga raske olnud! Aga seda ei olnud tal Jumala abiga enam sugugi tarvis. Küll ei tulnud suurt rikkust vabadikumajasse. Aga igapäevast leiba oli siin ikka — ja ehk ka veel natuke enam, kui seda. Ja mida tervemaks ema sai, seda rahu-likumaks ja rõõmsamaks sai ta ise ja ta lapsed.

Juta aga jäi selle juure, mis ta kord uskunud; ta armab ikka veel, et ta sel haruldasel jõulu ööl jõuluroosi olla leidnud. Ta annab sellele nüüd üksi tõise nime. Ja seda on talle wanaema teada annud. Selle jõuluroosi nimi on: lootus Jumala armu peäle!

Seda kuust sa pead kuulma, kelle juurel sa kasvanud.

Liivimaa põhjapoolsel väljal, kus ilus oder tuules kiikus ja rakis lihaval kõrrel laenetas, rukiste alt sinilill nii meelitavalt välja vaatas, oli pihlakate ja haabade keskel kaunis talu. Talus elasivad Matt ja Liisa oma seitsme lapsega.

Talu oli endisel ajal jõukas ja hästi ehitatud olnud. Sest juba Matu isa oli selle enesele omandanud, kui meie kodumaal maid talurahvale pärieks hakati müüma, ühes taluga oli Matt isalt hulga loome ja kõike maja kraami pärandanud. Ja sinna jõukasse talusse oli ta naabri Liisa enesele perenaeseks toonud. Ja kui nad mõlemad, Matt ja Liisa, abielusse astunud, oli nende majapidamine häade lootustega alanud. Neil ei olnud igapäevast leivast mitte puudu.

Aga siis tulivad halvad aastad. Matt ja Liisa tegivad ustavaste tööd ja valasivad palehigi. Aga põld ei tahtnud enam õnnistada. Pikaline põud rikkus mitu aastat järele mõõda vilja õnne. Küll tegivad pererahvas, mis nad jõudsid. Aga kõik näis asjata olevat! Puudus ja mure näis neile jäädavaks külaliseks jäävat. See pidi päev päevalt veel kasvama, sest töörahvast ei olnud enam kuskilt saada. Tööjõulised noored mehed läksivad vabrikutesse, mida meie linnadesse asutatud, leiba teenima. Ja terved perekonnad

rändasivad Siberisse. Sinna oli enne seda üksi neid saadetud, kes kodumaal töötele ristiks olnud. Aga nüüd hakkasivad terved rahva parved ise sinna voolama — nagu oleks see enne põlatud Siber päris õnnemaa, kus leib puu otsas kasvab! Seda luiskasivad tõeste kaabakud, kellest dieeti ei tea, kust nad välja tulnud. Jo paraku leidsivad nad ka uskujaid!

Se kõik ei võinud Pihlakamäe talule — nii selle nimi — õnneks olla. Selle hooned hakkasivad lagunema. Aida katus mädanes tükk tükkilt ära, lauda ukсед ja aknad laskasivad tuule kui sarjast läbi. Ja ka elumajastki oli viimaks vilets korjus järele jäänud. Niisama olivad põllud umbrohtu täis. Nende vesikraavid, mida Matu isa suure vaevaga kaevanud, vajusivad kinni ja ka heinamaad sammaldasivad ära. Üks lehm tõise järele hävitati ära ja talu neljast hobusest ei olnud enam järele jäänud, kui üks ainus!

Nõnda kadus maja väline rikkus mitmesse tuulde. Aga selle asemel tuli sinna uut rikkust sisse. Jumal kinkis Matule ja Liisale lapsi. Nende arv tõusis pea seitsme peäle. Ja kõik nad olivad terved, prisked ja punapõselised. Ja see oli tõeste suur rikkus suure vaesuse keskel. »Sest lapsed on Jehoova päris osa, ihu sugu on armupalk,» ütleb Jumala sõna (Taaveti laul 127, 3).

Aga sel rikkusel oli jällegi oma puudus külles. Mida enam hingi lastetuppa tuli, seda enam lusikataisi läks putru tarvis, seda enam küünraid tuli riidet muretseda, et nende ihu katta. Ja ehk küll Matt hommikust õhtuni oma ohakase põllu pääl ennast vaevas, ehk küll Liisa väsimata telgide ees süskpooli liigutas, väiksed suud ei tahtnud iialgi täieste täis saada, väiksed koivad iialgi püksi säärtesse ära kaduda. Ikka paistis neid pool paljalt säält enam välja, kui vaja. Jalakate oli peenikesel perel muidugi tundmata asi.

Naabrid andsivad nüüd Matule nõuu: ta pidada koht ära müüma! Ja see ehk oleks kõige parem olnudki! Aga ta ise ja Liisa olivad selle mäe külge, mille pääl nad asusivad, ja selle jõe külge, mis nende talust mööda jooksis, nii kinni juurdunud, et midagi maailmas neile enam nii kallis ei olnud, kui nende oma mägi ja oma jõgi.

Ja nõnda samuti oli lugu ka lastega. Nimelt vanemad nende hulgas, Anna ja Jaak, olivad selle kodu kivide, kandude ja kadaka põesastega nagu kokku kasvanud. Pidivad nad siit üksi mõneks päevaks mujale minema, kas tööd tegema ehk muid asju ajama, siis oli neil see nii sama valuks, kui oleks neid kästtud — ära võerale maale minna! Ja ka väiksemailgi lastel olivad omad mängupaigad olemas: siin olivad nad liivalinna ehitatud ja veskit mänginud; siin olivad neil omad nukud, hobused ja lehmad olnud, kui need ka muud ei olnud, kui puutikud, mida nad lepikust toonud, ja kausitükikesed, mida ema köögist välja visanud. See kõik oli nende arust suur vara, mida nad üksi isatalust võisivad leida. Ja sellepärast nägivad nemadki und üksi — Pihlakamäest!

Kui armsaste kohasivad siin kodukuused! Kui heledaste särasivad nende pääl jõuluküünlad, kui jõulu õhtul kirikus jumalateenistust peeti ja ka Pihlakamäe lapsed sääl võisivad olla. Omas kodus nad seda rõõmu küll enam ei võinud näha. Sest vaevalt Anna ja Jaak üksi võisivad seda mäletada, kui neil ka Pihlakamäel oma jõulupuu olnud! Nüüd ei lubanud seda enam rasked ajad ja vanemate suur vaesus. Ja kui veel kuldne kevade tuli, kui mägi hakkas haljendama ja jõe paks jää ära Peipsi poole oli veerenud, oh seda ilu ja elu, mis nüüd Pihlakamäel valitses! Nüüd lehkasivad toomingad all orus ja pihlakad mäe ladval, haava lehed liikusivad lõuna tuules ja linnukesed laulsivad okstel, kui tahaksivad nemad ütelda:

»Üle ilma ilusa
Kaunim Eesti kodumaa!»

Aga siis tulivad rasked päevad oma murede ja hädadega. Matu õlad hakkasivad nõrkema, kui ta selle pääle mõtles, kust leiba saada oma perele. Ja seda nähes kadus ka Liisa palgelt jume enam ja enam. Ta jäi päev päevalt lahjemaks, sest viimse parema pala ja soojema riide hilbu — need kõik andis tema oma seitsmele lapsele!

Ühel päeval pidi aga Pihlakamäe rahvas päris ehmatama. Tooma onu käest Siberist oli kiri tulnud, ja terve laste kari ruttas nüüd isa, ema juure, kes näha tahtsivad, mis sääl kirjas siis sees on. Liisa luges:

»Jah, kui aga siia tahate tulla, läkitän mina teile kõikidele reisiraha . . .»

»Tänu Jumalale! Tooma onu on auus mees!» tähendas Matt liigutatud südamega vahele.

»Väikse vaevaga võid siin rikkaks meheks saada. Ja kui ka maad enesele päriseks tahad osta, seda saad siin poole hinnaga, ja . . .»

»Jah, mis siis muud isa, meie läheme ära sinna,» arvas Jaak.

»Olge vait, et ma lugeda saan,» tõreles ema ja luges veel:

». . . ja kui karja ostad, see maksab siin üksi poole sest, mis teie kodu pool . . .»

»Siis saame jälle hulga lehma,» kiljatas Anna, »oh mis kena!»

»Kiriku- ja koolimaksu ei ole sugugi . . .»

»Jah, eks see meile vaestel siin ka raske küllalt ei ole, kui vallavanem seda sisse nõuab . . .»

»Nii palju kui meil seda kooli ka nõndagi on, ilma et meie ise tema eest pruugiksime vaeva näha, saavad meie lapsed päris saksaks, kui nad suureks saavad.»

Sääl ei võinud vanemad lapsed enam oma rõõmu tagasi hoida.

». . . Sinu tütreid käivad, kübar pääs, nagu suurt sugu naesterahvad Tartu turu uulitsal, ja peavad päevavarju pää kohal . . .»

»Vaata, kus preilid!» naersivad Matt ja Liisa, ja Anna silitas uhkeste nina päalist.

Tooma onu oli juba ammu enne seda, kui suur rändamine Siberisse algas, sinna ära läinud. Tema oli

siis, kui sääl veel maad odavaste saada oli, seda enesele omandanud ja sinna suure võivabriku asutanud, kus tema ka ümberkaudsete külade piima kokku ostis ja võiks tegi. See onu oli jõukas mees, seda usuti kindlaste nende väheste teadete järele, mis temast vana kodumaasse olivad tunginud. Kui kaua juba oli tema oma sugulasi, Mattu ja Liisat, meelitanud, et nad ära Siberisse tuleksivad. Kuid ikka oli senni maani neid üks ja tõine asi keelanud seda kutset täitmast. Nüüd aga ei olnud nemad mõni aasta Tooma onust enam midagi kuulnud.

Aga kiri, mis praegu tulnud, see mõjus enam, kui endised. Nad olivat leivapalukese teenimisega ära kurnatud ja nägivad enese ees üksi raskid mure päivi. Aga nüüd oli Jumal neil pääsemise saatnud. Nende silma ees hiilgas — õnn ja vabadus . . . Või oli see viimati — paljas kiusatus?

Järgmisel ööl ei saanud Matt ega Liisa palju und silma.

Enam kui nad uinusivad, mõtlesivad nemad, et raske töö nüüd lõpeb, et lapsed nüüd täie kõhu ja ilusad riided saavad, ja et nad päris saksteks saaksivad. Ise aga võiksivat nemad mureta ja hooleta omad vanad päevad ära elatada.

Need mõtted olivad neid vägisi sinna poole viinud, kuhu auusameelsed perevanemad saada õieti ei tahtnudki.

Pihlakamäe Matt läheb ära Siberisse ja saab sääl jälle jõuukaks peremeheks! See sõnum käis pea kodu külast läbi ja kõik kiitsivad Matu õnne, et ta nii kergeste oma raskustest pääseb. Matt ise naeratas tasa ja arvas, et see hää küll on, kuid . . .

Tema enese arust oli ommeti nii, kui peaks tema selle õnne eest liig kallist hinda maksma.

Ka Liisa pühkis pisaraid silmist, kui ta loome tallitas ja selle pääle mõtles, et pea tema lüpsikuga üks tõine saaks lüpsma ja üks tõine siin võid pütti panema, kui see ise ka nii suur ei olnudki, ja et üks tõine kanga telgide ees pidi istuma, mis ta ema käest . . .

Aga mis? Mina võtan teljed kaasa! arvas Liisa ennast ise rahustades.

»Ei see lähe!» tähendas tõistre Kadri, kes neile kord külaliseks tulnud ja ikka kõik teadis. »Tee Siberisse on kele pikk! Nii sama pikk, ehk veel pikem, kui siit kuu pääle!» »Ja päälegi», ütles ta kindlaste, »sina saad ju prouaks, sul pole enam tarvis kangast kududa!»

Liisa katsus naeratada, aga tema südamest käis kui nõel läbi.

»Ema, mis sa arvad, kas ma neid saan Siberisse ühes võtta,» küsis väike Leeni, kes oma kausi ja ja tassi tükkisid emale näitas, milledega tema mänginud, ja mis sääl tema lehmad ja lambad olivad olnud.

»Ei saa,» vastas ema, »ega meie kõike tühja raiska sinna ei või vedada!»

Leeni hakkas nutma. »Siis ma ei taha Siberisse minnagi» — tähendas väike.

»Küll sa tuled. Sääl saad sa palju paremaid mänguasju. Ehk saad seks päris kallid kivisidki, mis siin suured saksad oma sõrmustes kannavad. Nende poolest olla Siber rikas,» katsus ema trööstida.

»Aga need siin on minu omad,» tähendas Leeni, ja läks, sügavaste haavatud, oma asjadega minema.

Vähe aja pärast tuli väike Johannes tuppa. Tema käes oli puuhobune ja väike regi, mille isa talle kuuse pakust teinud, mille ta Pihlakamäelt oli maha raiunud. Ka tema tahtis seda Siberisse kaasa võtta. Kuid ema ütles siingi: »See ei lähe! Kirstus ei ole nii palju ruumi!» Ja ka Johannes läks välja, kuna see maailm tema meelest päris hädaorg oli.

Siis tulivad ka Karla ja Maija ja palusivad, et nemad oma Tuksi ja Lillit võiksid ühes võtta. Aga ka nende lootus läks nurja. Kurval meelel läksivad nemad välja ja otsisivad kosutust oma neljajalgsete sõprade juures. Nad arvasivad, et nad terves ilmas enam seesugust hääd koera, kui see Tuks, ja seesugust kassi, kui see Lilli, ei saaks eest leidma.

Ja ka kõige vanemad, Jaak ja Anna, tulivad selsamal puhul ema jutule. Küll ei palunud nemad oma tühipaljaid kolusid kaasa võtta. Sest et see ei võinud korda minna, sest saivad nemad isegi aru. Aga neil oli muidu mõndagi küsimist.

«Kuis siis Siberis võib suureks saksaks saada, kui sääal õiget kooligi ei ole?» küsis Jaak. «Kuidas koolist juttu võib olla, kui keegi selle eest ise kulu ei kannab? Ega koolmeister ka paljast tuulest ei ela?»

»Kas Siberis ka kuused nii armsaste kohavad, nagu meil kodus?» küsis Anna jälle. «Kas sääal õiged jõulupuudki saada on? Türgi maal seda ei olevat, nagu Jaani onu jutustas, kui ta Türgi sõjast koju tuli. Kas see Siber küll parem kui Türglase maa on? Kas sääal ka kirikus koolilapsed jõulu õhtul nii ilusaste laulavad, naga meil? Kas sääal ka õpetaja nii armsaid jutlusi peab, nagu meie vana praosk? Kas sääal kirikut üleüldse on? Kes seda siis ehitab ja korras peab, kui keegi kiriku maksu ei maksa?»

Neid ja palju tõisi küsimusi panivad Jaak ja Anna emale ette. Ema ei jõudnud nende kõikide päale vastata, vaid tähendas üks:

»Seda kõik ei tea mina. Aga seda ma tean: Tooma onu on Siberi maal rikkaks meheks saanud. Tema käsi käib sääal hästi ja tema kiidab seda maad ka tõistelegi.» Selle vastusega pidivad Jaak ja Anna leppima. Aga kerge ei olnud see neile mitte. Nad

olivad pea aegu kindlad ses arvamises. Siberi maa kuused ja kased ei või nii armsaste kohada, kui meie omad. Siberis ei põle jõulupuud, nii heledaste kui meil. Ei tea kas sääal üleüldse jõulukoorid kuulutavad: Jumalale auu, maa pääl rahu ja inimestest hää meel? Seda küsisivad vagad lapsed kahe vahel olles suure murega.

Sel ajal, kui ema lastega kimbus oli, toimetas Matt välisid asju, mis enne väljarändamist olivad ära õiendada. Kõige päält oli luba kohtute poolt väljarändamiseks muretseda. See anti pea, kui Matu varandus üle vaadatud. Sest nii palju seda ikka veel oli, et ta oma kulul võis Siberisse jõuda. Aga seda tähendas ametnik, kui ta tema varanduse üles kirjutas:

»Matt, seda ära arva mitte, et sa kroonu poolt suurt abi saad. Neid on tuhandid, kes selle päale loodavad ja ennast petavad. Neid kõiki ei või riigivalitsus aidata. Ise pead sa ennast aitama. Ja seda ma ütlen, su hakatus saab väga raske olema; ehk veel raskem, kui siin su viimsed aastad.»

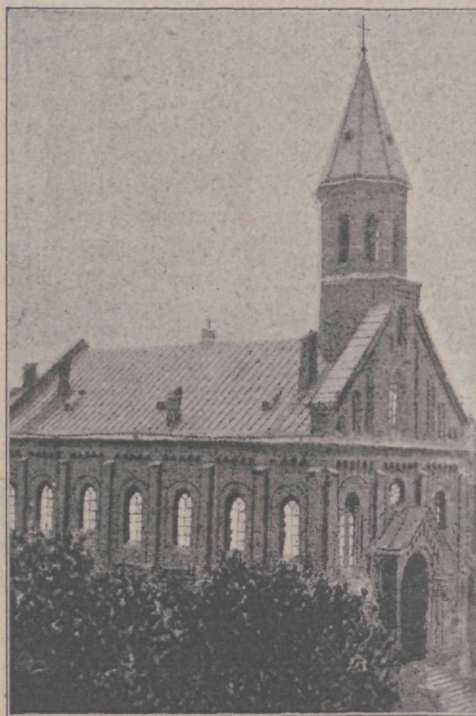
Siis hakkas Matt ostjat otsima, kellele ta oma talu pidi müüma. Ka selle leidis tema pea. Küll ei võinud sellest temale ise palju järele jääda. Sest maja pääl oli palju võlga. Siiski jäi ometi nii palju järele, et Matt ja Liisa omaa perekonnaga omal uuel eluasemel — vähemalt esimesel ajal — mitte päris mures ei pidanud olema.

Nüüd pidasivad kõik naabrid seda päris kindlaks, et Pihlakamäe rahval minemine tuleb. Küll ei olnud Matt ja Liisa sest palju kellelegi tõsisele kõnelnud, et nad lähevad, siiski arvasivad kõik, et see üsna kindel on. Liisa kirjutas Tooma onule, oma vennale, et see raha saadaks ja tänas teda juba ette tema helde meele ja lahkuse

eest. Vist siis päale Jüripäeva hakkaksivad nemad minema. Tema tahtis ära minekut nii kaugele edasi lükata, kui iial võimalik.

Siis tuli lehekuu oma õitsvate toomingatega, oma soojade tuultega ja värskete vihtadega, mida Pihlakamäe kased kasvatanud. Kevad ei olnud Matu ja Liisa meelest iial nii armas olnud, kui nüüd. Iial ei olnud uus külv nii palju lootust äratanud, kui nüüd. Iial ei oldud jõest nii palju kala saadud, kui tänavu. Nende terve talu ei olnud enne nii armas ja kodune olnud, kui praegu.

Väiksed lapsed punusivad enestele võililledest pärgasid ja otsisivad enesele mängukannisid kivide hulgast mäelt. Sest mõnel nende lehmajal ja lambal puudus mõni jalg. Mõni oli päris jalutu. Neid kõiki

St. Jaani kirik Peterburis.

Jõululaps.

tuli enne ära parannda. Neid tahtsivad nad enne ilusaste korda seada, kui siit ära minemine tuleb.

Pihlakamäe all veeres jõgi läikides ja uhkeste oma kallaste vahel edasi. Ta laened lendasivad alla poole kuningliku rahuga. See laenete lang näis neid nuhtlevat, kes neid kaunid kaldaid tahtsivad maha jätta. »Eks ole mina teie põldusid kastnud oma uduga, teie riideid pesnud, teie paati kannud, kui minu seljnl sõitsite, ja ka muidu teie soovisid täitnud?» nii ütles see vana tuttav jõgi Matule ja Liisale. »Kas veel kuski seesugune sinine pael teie põldude keskel saab keerlema, kui siin?»

»Oh, ei ialgi!» ohkas Matt, ja tema süda läks seda raskemaks, mida lähemale ärareisimise päev jõudis.

Ja kui ta oma pool lagunud hoonete vahelt mööda läks, hüüdsivad need temale: »Eks ole sinu isa meid ehitanud ja eks ei ole sina ise meid parandanud ja kas ei ole meie sinu vilja ja põhku varjanud, nii kaua, kui aga jõudsite?»

»Küll, küll!» ohkas Matt — ja mina olen poisikese põlves värsket heina sisse ennast ära peitnud ja heina sõtkunud, kui küüni täideti. Raske, raske on teid kõik maha jätta!

Ja nurmed ja põllud jutustasivad isa ja isaisa palehigist ja vaevast, kui nad — ustavad oma vae-sele kodumaale — siin kiva tõstsid, kändusid kaalusivad ja soosid harisivad, et harimata laant sugulikuks viljamaaks teha. Mets jutustas, kuis ta palkisid ja sammalt talu hoonete ehituseks oli annud, kuis see nende tuba oli soojendanud, ja kuis see lastele suvel mustikaid ja maasikaid ja sügisel pohlakaid oli annud. Matt oli omast arust päris juhmpää, et ta nii ustavate sõprade juurest ära tahtis minna; suur, tänamata — lurjus ta oli!

Anna ja Jaak käisivad tasa ja vaikseste oma teed. Silmnähtavalt olivad nad väga kurvad. Vissiste ei tahtnud maa neile meele pärast olla, kus koolides lapsed lahkeste ei laula ja kirikuid küllalt ei ole, kus jõuluküünlad säraksivad! See mõte, et nad ilma vae-vata suureks saksaks pidivad saama, ei võinud neid kuidagi rõõmustada. Selle tõeks minemine näis neile päalegi kahtlane olevat. Ja ema, tema nuttis iga päev. Kõik nägivad seda, ehk ta küll arvas, et keegi seda ei oleks tähele pannud.

Ühel pühapäeva õhtul — täna olivad Matt, Liisa ja nende lapsed veel viimast korda omas kodu kirikus käinud — istusivad vanemad pingi pääl, oma toa akna all, nemad olivad kurvemad kui enne; sest homme pidivad nemad sellele paberile alla kirjutama, mille põhjusel see maja vara, mida nad senni maani omaks nimetanud, võerasse kätte pidi minema. Nende silmad käisivad hää meelega sest üle, kui ta ka pool lagunenu oli, hää meelega üle niitute ja põldude senni kui kinguni, kus kõrged kuused kasvasivad, millede koha täna otse ime viisil nende hinge mõjus, senni kui jõeni, ja viimaks selle armsani kirikuni, kus nad täna viimast korda Jumala sõna kuulnud ja oma usu- ja suguvendadega ühest armulauast

osa saanud. »Looda Jehoova pääle ja tee hääd, ela omal maal ja toida ennast rahu sees,» selle kirjasõna üle 37. Taaveti laulust oli auuväärt praosk täna jutlust pidanud, ja nii liigutavalt seda ära seletanud. Mis see küll oli, et see jutlus Matu meelest ei tahtnud ära minna?

Ta suust ei tahtnud sõnagi tulla. »Kui kenaste paistab päike täna meie Pihlakamäele!» tähendas ta viimaks, et ommeti midagi ütelda.

»Jah, ja kuis need kased ja toomingad lehka-vad» — lisas Liisa — ei tea, kas meie nii ilusaid kaski sääl uuel maal näha saame?»

Ja selle pääle hakkas tema jälle nutma.

Matt nuuskas nina, ja ei ütelnud midagi.

»Ja vaata, kui ilusaste see aasta tõuu vili kasvab. Mina usun, et Jumal see aasta seda tööd saab õnnistama, mis sina siin oled teinud. Oh kui ma selle pääle mõtlen,» lisas ta mõne aja pärast juure, »et see täna veel meie, aga homme juba tõise oma on! Siin on sinu isa künnud ja ema kudunud, siin külas olen mina kui noor neiu elusse astunud... siin hakkasid sina mind ja mina sind armsaks pidama... siin olivad meie pulmad ja kinkis Jumal meile meie lapsed; ja Anna peaks pea juba leeri minema... aga kui sina ja mina... Ja mõtle ommeti, nüüd jätame selle armsa kodu ja oma vanemate maa maha ja lähme kaugele, kaugele võerasse paika; meie ei tea sest õieti sedagi, kas meie sääl veel oma vanemate viisi saame Jumalat paluda, või peame sääl ilma palveta ja ohvrita ümber eksima. Kas tead, Matt, minu süda põleb, kui ma selle kõige pääle mõtlen: Ja kui see minu teha oleks, siis... siis ei tuleks sest reisist midagi välja! Meie jääksime siia maale, kus meile Issand päevalikku leiba annab...»

»Sina räägid just nagu minagi mõtlen,» ütles Matt, ja ta võttis tema käest nii hellaste kinni, nagu see enne nende noorema põlve ajal oli sündinud — »sest nõnda mõtlen minagi. Mispärast jätaksime need põllud tõise kätte, kuna veel ise võime tööd teha? Mispärast valiksime enesele uut isamaad, kuna meil endine on, mis meile pole paha teinud ja mida meie nii väga armastame? Mis tarvis viime oma lapsed Eestist välja ja riisume nende käest nende isaisade maa? Ei, Liisa, see ei või Jumala tahtmine olla. Täitkem meiegi, naga praosk täna meelde tuletas, kallist sõna: »Looda Jehoova pääle ja tee hääd, ela omal maal ja toida ennast rahu sees.» Jah, seda tehkem: lootkem Jumala pääle — ja jäägem omale maale — auusasse töösse! Küll oleme siin mõnda kannatanud; aga ehk on pahemad tunnid, juba mööda; vissiste aga saab Jumal meile nii palju andma, kui meil igapäevaseks leivaks tarvis läheb. Veel ei ole ju midagi tehtud, mis ei võiks nruuta. Veel oleme praegu selle talu omanikud ja meie võime Siberisse rändamise täieste katki jätta!»

»Jah, seda tehkem, jätkem see katki, Matt,» hüüdis Liisa, ja tema kurvad silmad hakkasivad jälle rõõmu pärast läikima. »Tehkem siin tööd auuga ja ustavuses, kunni meid Jumal ise ära kutsub. See

on meie kohus ja päälegi armas kohus. Pea saame ka lastest abi. Jaak on kihelkonnakooli aasta pärast läbi teinud ja siis saab ta ka seda meie kodukohakese kasuks tarvitama, mis ta sääal auusate ja tublide õpetajate juures on õppinud. Õpetagem oma lapsi seda maad armastama, mille pääl nad sündinud on, nagu meie ema meid on õpetanud. Kui tahad, siis kirjutan ma homme päev Toomale, et ta reisiraha meile mitte ärgu saatku? Ja sina lähed ostja juure, ja ütled talle, et meie maja müümisest midagi välja ei tule.»

»Jah, Jumala nimel! Seda ma teen,» ütles Matt pühalikult. Tema südame päält oli kui kivi koorm langenud.

Ja kui lapsed kuulsivad, et Siberi reisist midagi välja ei tule, ei olnud nende rõõmul otsa!

»Mina aitan sind, isa,» ütles Jaak, ja ajas oma kolmetoistkümnne aastase keha sirgeks, nii et ta täis mees näis olevat.

»Ja meie aitame ema,» ütlesivad Karla ja Maija, ilma et nad oleksivad teadnud, mida nemad lubasivad.

Tuks haukus, kuna üleüldine rõõm maad võttis ja Liisa kuivatas silmi, nagu nii mitu korda enne seda. Aga nüüd olivad tema silmis — rõõmupisarad!

Nende otsust, Siberi reisi katki jätta ja oma vaesele maalapile jääda, laitsivad kõik nende targad naabrid ära. Aga praosk, kellele Matt ise oma mõtte muutust teada andis, oli nendega täieste ühes mõttes ja ütles: »Eesti rahvas on juba ilma selletagi väike rahvas, kui et sa tema käest veel seitse tervet last tohiksid ära riisuda.» Ja siis seletas veel lahke hingekarjane: »Kes ilmaliku kasu pärast oma kodumaa maha jätab, sellega ei ole vissiste mitte Jumala õnnistus.»

Matt ja Liisa aga ei olnud iial nii rõõmsad olnud, kui sel pühapäeva õhtul, kus nad otsuseks tegivad oma kodumaale jääda, ja kus nad jälle selle kodu katukse alla hingama läksivad. Nad olivad kindlad ses mõttes, seda päävarju kaitsta, mis neile antud, nii kaua kui Jumal aitab.

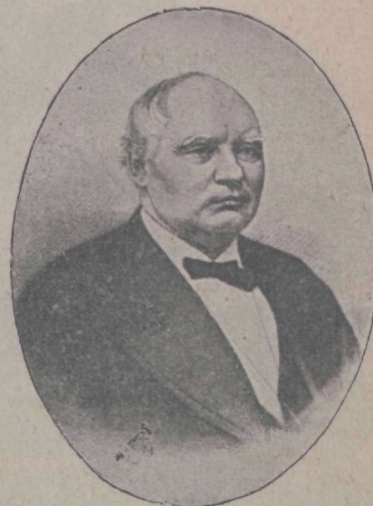
Ja seda otsust pole nad iial kahetsenud. Seda enam, et pea välja tuli: Tooma onu Siberisse kutsumine ei olnud kõigiti auus ja õiglane olnud. Tema ei leidnud Siberis kõlblikka teenijaid, kelle pääle oleks võinud lootda. Sellepärast oleks ta häämeelega näinud, et töö armastaja Matt oma suure perega tema teenistusesse oleks tulnud. See Tooma onu ei olnud siis sugugi palju parem kui tõised asujad, kes Siberisse sugulasi järele kutsuvad. Nad peavad sääal kuuse all ja lume hangel uue eluga pääle hakkama. Ja see on ütleмата raske, kui asujad üksi ehk väheses arvus, oma kodu hakkavad rajama! Sellepärast kiidavad nemad taevani uut asupaika — et sinna veel uusi asujaid juure tuleks ja neil nõnda kergem oleks suu-remas seltsis takistustest üle saada!

Nõnda jäivad siis Matt ja Liisa rõõmuga oma vanemate kodusse. Ia nende vanemate Jumal oli nendega. Aasta, mis tuli, oli suur õnnistuse aasta. Mitte ükski kodu kuused ei kohanud nii armsaste, ka sinavili laenetas Pihlakamäe põldudel, kui tuul nendest üle käis. Matt jõudis sügise suure jau omast võlast

ära maksta, ka muidu oma lagunud kodukohta kohendada. Ja kui jõulud lähenesivad, andis ta omalt poolt kolm rubla praoski kätte — jouluküünalde kasuks. Ja kui need jõulu õhtul kirikus tõiste kõrval särasivad, siis oli Jaagu ja Liisa ja nende laste süda rõõmus ja õnnis. Kodukuused kohasivad nende meelest nii kauniste, kui ei iial enne. Kodu kirik oli nende silmis tõsine Jumala koda ja taeva värav. Ja selle üle säras taevast ja inglid laulsivad:

»Auu olgu Jumalale kõrges, maa pääl rahu ja inimestest hää meel.» »Hää meel just ka neist inimestest, kes oma kodumaad ja vanemate kombeid kalliks peavad — surmani!» seda arvasivad Matt ja tema pere veel nimelt inglite kandlilt oma kõrvu kõlavat, kui nad kirikult Pihlakamäe poole jõulu õhtu tagasi sõitsivad.

T. Topeliuse ainet tarvitades.

Johann Woldemar Jannsen.

Wana seaduse magad Iisraelis on oma kuningate ja prohvetite haudu ehitanud. Ka uue aja haritud rahwad on seda omaks pühaks kohuseks arvanud, neid mehi, kes neile hääd teinud, weel pääle nende surma auustatada. Selle täheks on nad tähtjatele paikadele ja nimelt oma suurte meeste haudadele mälestusejambaid üles seadnud.

Ka meie väiksele Eesti rahvale on Jumal mehi kinkinud, kes sellele auu väärt. Aga üksi kahele nende hulgast oleme jõudnud mälestuse jamba üles seada. Need kaks on Eesti keele uurija Doktor Mihkel Weste, kes Tartu ülikooli surmaiaas hingab, ja Johann Woldemar Jannsen. Wiimse tähtsa Eesti mehe kohta siin paar lühikest sõna:

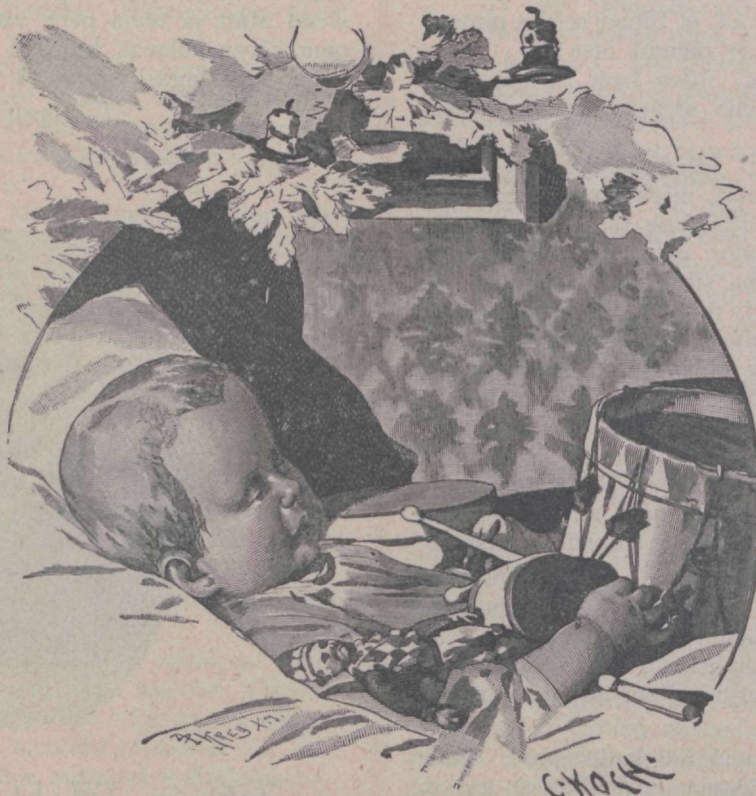
Meie Eestirahvas pidi kaua aega pärispõlves õhutama. See on: ta liikmed olivad mõisa omaniku päris, seda nad orjama pidivad. Alles aastal 1819. kaotati Siivimaal pärispõlv ära ja terve Eestirahvas sai priiks.

Selle tähtsa aasta 4. Mai-kuu päeval sündis Wändra mõisa wesiwesti mõldrile pojake, kes Johann Woldemar nimelks sai, kuna ta isa perekonnanime Jannsen kandis. Mõldri poeg oli terane poiss. Ta pani elawalt tähele, mis ta meie rahwa elust nägi. Ja sellest mõis ta waraselt palju näha, sest westi koda oli ikka rahwast täis. Poisi loomuliku waimu jõudu teritas pea õpetus, mida talle Wändra kõster Koch ja pärast poole Wändra õpetaja Karl Kõrber andis.

Pea sai noor Jannsen ise kõstriks ja koolmeistriks, esmalt Wändras ja pärast Pärnus. Ja mis weel tähtsam: tema hakkas Gesti rahwale raamatuid kirju,

põlbu künnda ja mõisat orjata, waid Gesti rahwast ja Gestlastest. Tema näitab selle oma kalli sugurahwa liikmetele teed, kuis nad oma jalgade pääl mõiwad seista, kui wabad isamaa kodanikud oma kohusid täita, rahus ja armastuses nende rahwaste kõrwal, kelle kõrwal Jumal neid on seadnud.

Seks pidi Jannseni mõtete järele meie rahwas truuks jääma risti kirikule, kes teda üles kaswatanud; sellele keelele ja meelele, mida tema ema hõlmast pärinud. Ustaw Gesti rahwa poeg hüüdis oma wendadele: „Wäike Gesti-rahwas, tahad sa elusse jääda tõiste suurte rahwaste kõrwal, siis pead sa waga ja kriitlik rahwas olema! Oma

Jõulu-õõsine unenägu.

tama ja ka üht ajalehte wälja andma. Ja otse see kirjamehetöö on meie Jannseni nime ülikalliks teinud.

Astal 1857. ilmus tema toimetusel ajaleht „Perno Postimees“ ja a. 1864. asus Jannsen Pärnust Tartusse, kus ta „Gesti Postimehe“ nime all oma ajalehe Gesti kodadesse saatis. Ja kui palju, palju on siit meie rahwas õpetust ja äratust saanud!

„Kes on pandud orjama, see orjaku hää meelega!“ see oli seadus olnud, mille all jenni maani meie rahwa elu oli seisnud. Ta pidi igapidi wõera woli, käsu ja mõju all seisma. Nüüd kuulub see rahwas: Jumal on temalegi ta oma meele ja keele, ja keiser talle priiuse andnud, keda ükski temalt riisuda ei tohi! Ei kõnele isa Jannsen enam „maa rahwast“, kellel muud poleks teha, kui

wanemate usu juure jäädes pead sa oma wanemate meelt ja keelt kinni pidama, oma isamaad armastama surmani!“

Nõnda sai Johann Woldemar Jannsen meie rahwale kalliks kaswatajaks. Tema sai talle ta tähtsamaks kirjameheks: nimelt ta ajakirjanduse loojaks. Pääle selle asutas ta rahwale seltsisid, kus ta õpetust ja äratust pidi saama. Ta haris Gesti laulu ja sai nende laulupidude isaks, mida nii mitu on peetud. Kaunim nende hulgas oli esimene kuulus laulupidu, mida a. 1869 meie priiuse 50. aastase juubeli päewaks peeti.

J. W. Jannseni kõige suuremaks auuks jääb aga ikka see, et ta Gesti ajakirjandusele kindla põhja alla pani. Ajalehed saawad nüüd nõuu andjaks, ilma talleta Gestlane enam ei saa elada.

Ja kui tänapäew ajalehed pea iga õle hurtsikusse

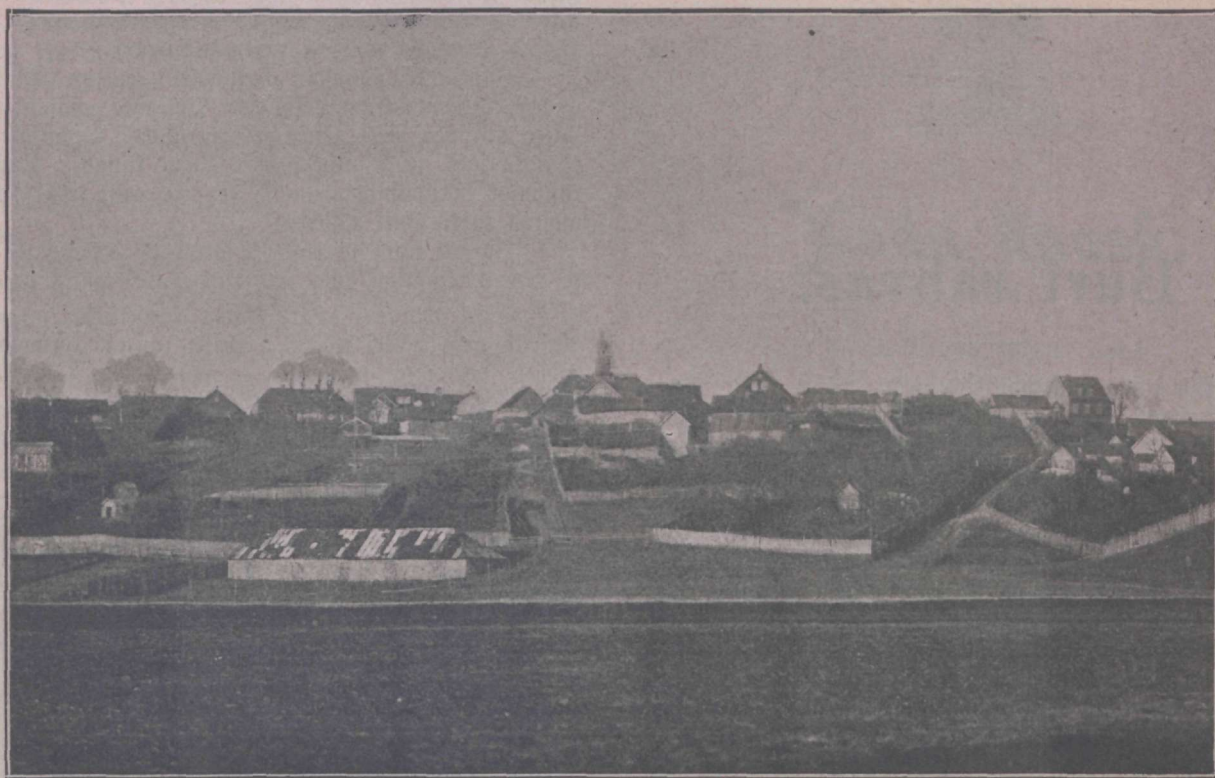
jõuavad, kui Gesti lapsedki juba mõnda waraselt suurest ilmaist kuulwad, kui nad küsivad: mis teewad wae sed Durid? kuis käib ristirahwa käsi toledate Hiinlaste pool? ja kui isa ajalehtedest lastelegi teatab, mis suurel maailma turul jünnib, selle eest on meil kõige päält tänada — Johann Woldemar Jannseni, Gesti rahwa tõsist isa ja unustamata õpetajat.

Suurtel meestel on igal pool wastasid olnud. Meid pidi ka isa Jannsenil olema. Aga mei rahwa suur hull on talle ustawaks jäänud. Ta on talle ka siis weel oma tänu awaldanud, kui wäsimata tööline 1. Juulil 1890 hingama läks. Tänu line Gesti rahwas seadis marmorist

niku näufuju üle Gesti wäljade, kuna warju tipul rist seisab, mis taewa poole kergib.

Saab meil õnneks selle haua ääres seista, tulgu meil selle risti ees mõtted meelde ja wangu südame sügawasse põhja, mõt ted, mis ka meie kirjamehe omad ol nud: Gesti rahwas saab elama, kui ka tormid tulewad, kui ta kristlikuks jääb — kui ta risti usu warandustest kinni peab otsani!

Seda tõutagem ka meie! Ja seks saagu südame wa raks meilegi see laul, mis laulude hulgas, mida J. W. Jannsen loonud, kõige tähtsamaks saanud, tema Gesti isamaa aul, et ka meiegi tunnistada wõiksime:

Wiljandi.

mälestusejamba Septembri kuul 1893 isa Jannseni hauale. Enam kui 1000 rubla oli armastus seks lühikese aja sees kokku pannud.

Isa Jannsen hingab omaist suurest elu tööst — millest siin üksi mõne üksiku osa oleme nimetada wõinud — Tartu Gesti furnuaial. Sää l ehib tema hauda wägew mälestusejammal, mille Gesti kunstnik A. Weizenberg walmistanud. Warjatud paigast waatab elatanud kirja

Mu isamaa, mu õnn ja rõõm,
Kui kaunis oled sa!
Si leia mina iial tääl,
See suure, laia ilma pääl,
Mis mul nii armas oleks ka,
Kui sa, mu isamaa!

Sa oled mind ja sünnitand
 Ja üles kasvatanud;
 Sind tänän mina alati
 Ja jään sull truult surmani!
 Mul kõige armsam oled sa,
 Mu kallid isamaa!

Su üle Jumal walwaku,
 Mu armast isamaa!
 Ta olgu sinu kaitseja
 Ja mõtku rohkest õnnista,
 Mis iial ette mõtad sa,
 Mu kallid isamaa!

Buri rahvas.

Buride nime nimetatakse praegu väga tihti. Iga ajalehe number, mis ka meie Eesti talutaresse tuleb, kõneleb ikka ka Buridest. Seft nemad seisawad werises sõjas juure Inglise maailmariigi wasta Afrika maal. Kuid kes on need Burid, kes nii wägewale wastasele julgewad wasta panna? Ja mis sunnib neid sellele? Kas see neile rõõmu teeb, mõda tõmmata, wennawerd walada, kuna ju ka wisfiste Buri rahwas teab, et wiies käst ütleb: „Sina ei pea mitte tapma!“ Nende küsimuste pääle paar sõna seletuseks.

Nimi Boer ehk Bur tähendab Hollandi keeles: talupoeg. Ja seda need Burid on. Nad on talupojad, kes oma Hollandi kodumaalt kaugele Lõuna-Afrika maale on wälja rännanud. Ja see on juba kaunis kaua aja eest sündinud.

Aga mitte fergel meel ja uisapäisa pole nemad oma kodu koha maha jätnud. See on tähtsail põhjustel sündinud. Mõned aastajad tagasi oli Hollandimaa juur hariduse maa. Tema oli haritud maade ees otjas. Nii teame ju näituseks, et ka Wene keiser Peeter I Hollandimaalt laewa ehitust on õppinud ja et ta jäält Hollandlasi kaasa tõi, kes tema rahwale „koolmeistriteks“ pidwad saama.

Aga Hollandi rahwas pole mitte üffi ilmalikku haridust tähtsaks pidanud. Tema silmas on ka usuwara kallid olnud. Iseäranis Ewangeliumi usku, mida ta wanemalt pärinud, on ta kaitstud kunni wereni. Nimelt katoliku usulise Hispania rahwa wasta on Hollandlased seisnud kui üks mees, kunni neid ijeriigiks tunnistati ja nemad

oma usku tohtsiwad finni pidada oma südametunnistuse järele (a. 1580).

Eiis tahtsiwad, umbes 100 aastat pääle selle Prantslased nende riigi- ja usuwabast nende käest riigijuda. Maadeahne kuningas Ludwig XIV tahtis Hollandimaad oma ifte alla paenutada, siingi jälle katoliku usku walitsema panna. Aga Hollandlased näitawad nendegi waenlaste wasta — mehemõda. Nad tahtsiwad enne oma isamaad ohwerdada, kui oma wabadust — ja usku. Nad oliwad walmis enne üle ilmamere Lääne-Indiasse rändama, kui ennast walituse alla andma, kes neid ei luba nõnda Jumalat teenida, kui Jumala sõna ja südametunnistus seda nõuab.

Ohtu poole — Lääne-Indiasse — wälja rändamine pole teuts saanud. Seda ei olnud ka enam waja, et mehiised Hollandlased ka Prantslased ära mõitsiwad. Aga lõuna poole, Lõuna-Afrikasse, on suured Hollandlaste parved juba wara neil rasketel aegadel rännanud. Awaras Afrikas ottsiwad nad suuremat wabadust, mida kitsaks jäänud Euroopa neile ei tahtnud lubada.

Juba 16. aastajaja festpööl, see on 1550 aasta ümber, tuliwad sinna esimesed Hollandi asujad. Nende juure tuli pea weel Ewangeliumi-usulisi Prantsuse maalt, keda ka jääl nende usu parast taga kiujati. Need fiske-rändajad ühendasiwad ennast pea; ja neist tekkiski tähtsaks saanud tubli Buri rahwas.

Ja kui tubli ja tüse oli ta tõeste! Kodumaal mõitles ta wee woogudega, mis ta isajade aset tahtis uputada.

Eiin mõitles ta tuiskawa kõrbeliwa ja põletawa Afrika maa päikse wasta. Selle juures tuliwad mõjast toored harimata paganad — mõsamehed — et seda rikuda, mis Bur küllwanud. Nii jama oli mõidelda koledate metsaloomade wasta, kellest nende uus kodumaa kübises.

Aga Bur mõitis kõik need talistujed ära. Afrika maa harimata laaned tegi ta põllumaaks. Ka nägiwad paganad tema juures, misjuguine hariduse mõimus ristiusk rahwale on. Seft sellest — oma wanemate usust — pidasiwad Burid ustaraste finni.

Nõnda õnnistas Jumal nende palwet ja palehigi. Nad saiwad jõulitsa karjataswatajaks ja põllumeheks. Ja ka seda wara hakkasiwad nad walge ette tooma, mis maa omas pões kannab. Maades, mis Burid enesele mõitnud ja harinud, hakati ka kulda ja kallid teemandi kiwa wälja muretsema. Ja see mäemehe töö tõutas palju kasu.

Kuid see kõik äratas ka naabrite kadest. Niiid tahtsiwad tõised lõigata, mis Burid oma werewaewaga küllwanud. Korraga kuulutatiwad kasu ahned Inglise: Kapimaa, kus Burid asustiwad, olla nende! Ja jeks finnitati see aastal 1815, kui kuulus maade laastaja Napoleon Bonapatre Euroopa riikide poolt mõidetud.

Sellega ei olnud aga Burid jugugi rahul. Maa, mille nad oma palehigis wäetanud, jätsiwad nad maha, et suuremat warandust päästa, oma wabadust! Nad rändasiwad põhja poole; tegiwad ka selle laaned wiljakandjaks maaks ja ajutasiwad a. 1836 Dranje jõe ääre Dranje- ja tõisele poole Waali-jõe — Transwaali wabariigi. Wabariigid on need; seft nende üle ei walitse mitte mõni kuningas wõi würst, waid rahwa

eneke jaaditud ühe esimehe all, keda nad ise walivad. Praegune Transwaali esimees on auuväärt ja waga Paul Krüger ja Dranje riigi esimees Steijn. Weel a. 1852 finnitati mõlemad wabariigid ise riikideks.

Kuid sellega ei tahtnud Inglise järele leppida. Enam kui üksteisele on nad püüdnud Buride wabadust häwitada; maalt, kus nemad asuwad, keda haridust kauda, mida Burid edendawad, ja Inglise haridust asemele panna. Mis see tähendab, selle kohta kirjutab üks asjatundja: „Bur kaswatab Afriika maa paganaid inimesi soole tarwilikult liikmeteks. Inglise riikub teda wiinaga ära, mida ta talle müüb. Bur teeb maa wiljatandjaks maaks, Inglise aga awateleb wõlga tegema ja kutsub sinna õnneriitlaid, kes äkki tahawad rikkaks saada. Bur toob Afriika maale tõsi haridust, Inglise kasjikulda, mis hülgab ja midagi väärt ei ole.“ Ja see ei wõi tõijeti olla: Buri esimene raamat, kust tema oma hariduse wõtab on — piibleriaamat. See on igas Buri majas leida. Selle põhjusel, palwega algades, püüawad nemad ka oma riigi asju oma koosolekutel ajada. Palwega ja waimulikkal laulud lauldes lähewad nemad ka sõtta waenlaste wasta.

Nii sündis see juba a. 1881, kus wäike Buri rahwas — neid on waewalt pool osa Eesti rahwast suure — Inglise wäe täieste wõitis. Nii sündis see ka praeguses sõjas, mis mõõdalainud sügisel leetima hakkas.

See tuletab meie maailma ajaloo kõigetähtsamaid tundeid meelde. Nii on üksi weel Rootsi kuningas Gustaw Adolf, kes meie kodumaale usuwabaduse on kätte annud, lahingisse läinud — paludes ja lauldes. Seesuguse wahwusega nagu Burid oma kodukolde eest seisawad, on üksi weel kuulus Greeklane Leonidas wanal ajal oma 300 sõjamehega wõidelnud, kuna talle kümmed tuhanded Perslased wasta seisawad. Naga see Leonidas, lähewad ka Burid julgeste surma oma isamaa, oma priiuse ja hariduse eest, mida nad wanemalt pärinud.

Nii seisame meie oma osawõtmisega täieste Buride pool. Inglise juhib üksi mammona himu. Buride teemandi kaewandused on nad juba ennemine riisunud. Müüd käib nende himu kulla kaewanduste järele, mis Transwaali päälinna ligikal on. Määratu riik, millel 400 miljoni alamat — himustab wäike Buri rahwa pöördumise järele! Tema on unustanud, et Sumal 9. katus on ütlelnud: „Sina ei pea himustama ligimese koda!“ Ahah himustab siingi Raaboti wiinamäe järele... Selle palk ei saa õnnistus olemine, waid needmine!

Burid aga wõitlewad pühamate warandust se eest, mis inimesel wõiwad olla: wabaduse, isamaa ja wanemate lihtsate ja auusate kombete eest. Selle eest lähewad sõtta wanad rangad, nende pojad ja poja-pojadki ühel hooil. Nad kaitsewad oma wabadust ja auu wiimse weretilgani. Nii sõitis paari kuu eest raudtee rong nende päälinna Pretoria poole. Rongis oli ka neid, kes sõjas haawatud. Nende hulgas tõmbas üks noor poijike üleüldist tähelepanemist oma poole. See oli presidendi Krügeri poja poeg, kes lahingis raskesti haawatud. „Wii ka emale palju terwist; ütle talle: ma ei ole surma mitte kartnud. Ma olen isamaa eest surunud!“ Need oliwad ta wiimised sõnad, enne kui ta rahuliste hinge heitis.

Need sõnad selle noore isamaakaitseja suust tungigu ka meie südamesse. Tema meel olgu ka meie meel. Olgem ka meie walmis wõitlema, kui keiser, ust ja isamaa keda meie käest nõuawad. Peatsiwad ka meie pühamad warandused, mida Sumal annud ja üksi Sumal wõib wõtta, hädasse jaama, siis seist-m nende eest wereni!

Seda aidatu Sumal ise. Tema kaitsku meie kodumaad ja tema rahwast. Tema kaitsku ka wäikest Buri rahwast ta raske ajal. Mis selle sõja lõpp ka on, meie keda ju weel ei tea, aga Sumal andku, et ka risti all õnnistuse wili walmiks ja see kasu tooks tema riigile. Jah, see Kõigewägewam, kes ka kuningate südameid wõib juhtida, kui wee ojasid, tema andku, et siis, kui jälle jõulutekkid kostawad, nad ka Buri rahwa maal kuulutaksiwad: Rahu, rahu!

Kodu kuusk.

1. Kodu kuuse kullast koha
Ära sa ialgi unusta,
Kallimaste, kaunimaste
Kostab see üle ilmapaia.
2. Kodu kuuse okste varjus
Sinu kätke on kiikunud,
Hella käte hõrnal hoiul
Hälli lahkeste liikunud.
3. Oksis laulis linnukene:
»Isa õu on ilus küll,
Imeline ema süda,
Siin see tuksus vasta sull'.
4. Kus see kodukuusk sull' kohab,
Kostab hella ema keel,
Sääl sa üks puhast õnne
Leiad laia ilma teel!»
5. Kodukuuse kullast koha
Ära siis ialgi unusta,
Tema kallim olgu sulle
Üle ilma hülgawa!

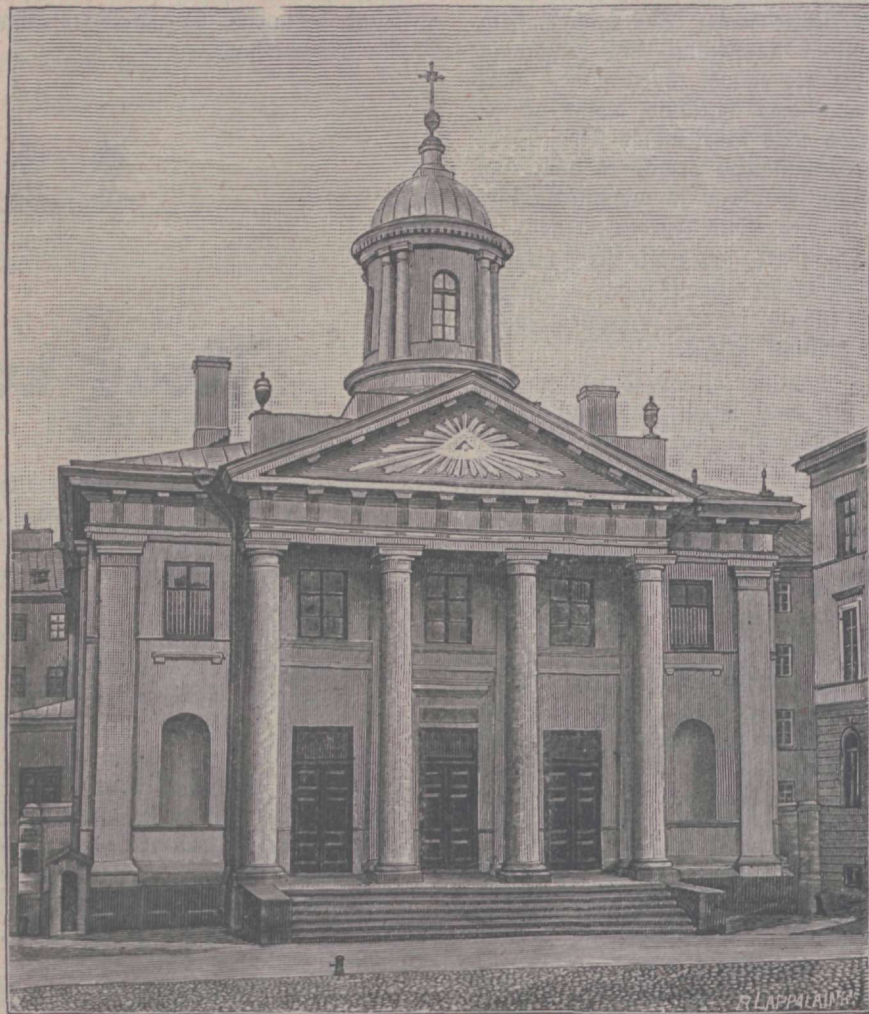

Jõuluks.

1. Ilm on pime, lumi lendab
Üle külma kodumaa,
Pererahvas kodukoldel
Püüab ennast soojenda;
Väiksed linnukesed, vaesed
Jäänud lume hangele —

«Vangist Isa päästab lahti
Oma lapsed peagi!»
Selle armu pääle lootvad
Linnukesed laaneski!

3. Ja sa, lahke lapsukene,
Ema soojas põues sääl,
Tuhat korda alles sulle
Hüüab jõulu laulu hää!

Soome kirik Peterburis.

- Kallikesed, kuis sääl külma
Kannatada suudate?
2. Põhjamaa, see jõulu püha
Ootas vaga rõõmuga;
Jõulu valge juba hüüab
Alla üle ilma maa:

«Meil on Isa, see meid hoiab
Oma armurinna naal»
Jääme sinna, siis ei häda
Pole külmal põhjamaal.

4. Väiksed linnud põhjamaale
Truuid on suure usuga,

Kuna suured võera raale
Lendvad ilma usuta.
Väike laps ka sina ole
Kui see ustav linnuke,
Ustav vaese kodumaale
Ole usus üksine!

Kas wennalik?

Ema tuli linnast koju ja oli jäält koti täie õunu
kaasa toonud. Ta andis need kõig Willemi kätte ja ütles:
„Säga need wennalikult Kaarli!“
„Kuidas wennalikult jagatakse?“ küsis Willem.

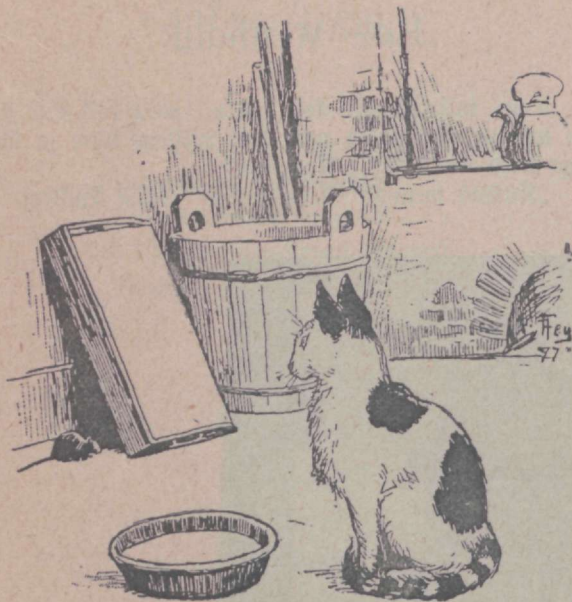
Jõulud tulevad.

5. Väike rahvas, ja su pere,
Teeni siin sa Jumalat,
Küll siis eluks, iluks sulle
Jõulu küündlad säravad.
Olgu siin ka tuhat tormi
Külmal, vaesel kodumaal,
Ustavaid ja vagu saadab,
Armumissand võidu raal!

„Wennalikult jagatakse nii, et wennale suurem jagu
antakse ja ise vähemaga rahul ollakse,“ ütles ema.

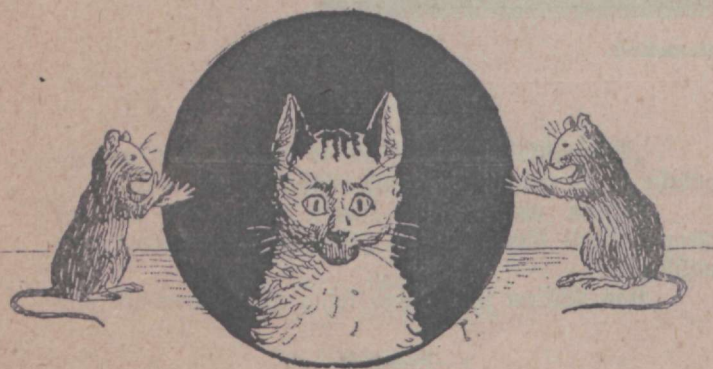
Willem andis nüüd kiireste õuna koti noorema
wenna Kaarli kätte ja ütles: „Säh, jaga sina nemad wen-
nalikult!“ —

Kas Willem siin wenna kohta tõeste wennalik oli?

Häär ja kass.

1. Häärele kass fõrd nõnda hüüdis:
„See pole sulle ju mitte uudis,
Kui wäga juft mina hoian wäiksid,
Et pea nad waejed rahu näeksid.“
2. „Sul huulte pääl on: rahu, rahu!
Ja hammastel werd, ja tegusid pahu,
Meid petad sina kawalaste!“
Nii wastas häär tall' targemaste.
3. „Oh tule, tule, siia rahu maale,
Ja nõjata end mu rinna naale,
Mu piima kausi juure ja tule!
Ja mulle ja kalliks wõeraks ole!“
4. „Ja kui sul mett ka anda oleks,
Ei mina sinu juure tuleks.“
Nii häär. Ja sinna jooksis tema,
Kus teda warjas isa ja ema.
5. „Toh oh!“ nii hüüdis kawal kassi,
Eks lähe wiimaks kõit asjad sassi,
Kui leib ja piim nii kalliks lääwad
Ja hääredki juba — targaks saawad.

Buridele.

1. Üks wäike rahwas sõdib püha sõda,
Ta wõitleb priiuse ja elu eest,
Suur ilmatõim, see kiusab tema koda,
Et kõit, mis kalliks riisuda see seest:
Kuid Buri rahwas, wõitle wereni,
Su poolt on õigus ja su Sumalgi!
2. Bur waitfel wiisil oma põldu haris
Ja nõudis taga auusust, wagadust;
Ta see eest taewast palju armu päris
Ja maa pääl leidis mõnda õnnistust:
Oh Buri rahwas, wõitle wereni,
Su poolt on õigus ja su Sumalgi!
3. Maa sügawas ta nägi were waewa,
Ja heitles kuuma palehigi sees,
Ja kui ta jälle waatas lõuna taewa,
Sääl kulb ja teemant säras päikse ees:
Oh Buri rahwas, wõitle wereni,
Su poolt on õigus ja su Sumalgi!
4. Jah kulda, sinu kulda juft nad püüdwad,
Nii kuis nad wõtsid sinu teemandid —
Ja weel su priiust, seks nad sõtta hüüdwad
Su poegi surmaks uusi tuhandid:
Kuid Buri rahwas, wõitle wereni,
Su poolt on õigus ja su Sumalgi!
5. Weel elab kuningas, kel wõim ja wägi,
Ta omal ajal kõrgi alandab,
See Isa, kes on rõhutute tugi,
Kes hõela kõrgest põrmu pörutab:
Sest Buri rahwas, wõitle wereni,
Su poolt on õigus ja su Sumalgi.
6. Ja langed ja, ei kesta seegi kaua,
Ei katfuta sind ial üle jõuu,
Weel ilmub misfist' üle sinu haua
Su lastele su Isa armu nõu:
Sest Buri rahwas, wõitle wereni,
Su poolt on õigus ja su Sumalgi.

Kolmekeste.

Wäike Jufu, see on jooksnud
Nagu osaw hobune,
Õde Anna, see on jälle,
Ohje hoidnud tubliste.

Koit ja Hämarik.

Kas sa tunned küünalt Vana-Isa eeskojas?
Praegu on ta looja läinud ja säääl, kus ta veeres,
kumavad kiired taevas ja juba tõuseb valguse loit
idas, kus ta sedamaid tervet loodust täie iluga saab
teretama. Kas sa tunned kätt, mis päikese vasta
võtab ja puhkama paneb, kui ta oma teekäigi lõ-

Kolmekeste.

Kaarli — lange hobulaupmees —
See on saanud sinna ka,
Hobu wanust tahab teada,
Seda hambaišt katjub ta!

petanud? Kas sa tunned kätt, mis kustunud päi-
kese jälle põlema süütab ja teda uut teed paneb käi-
ma taeva telgil?

Vana-Isal oli kaks ustavat orja sest soost, kel-
lel igavene noorus oli kingitud, ja kui küünal esi-
mesel õhtul oma teekäigu oli lõpetanud. ütles Vana-
Isa Hämarikule: „Sinu hooleks, tütreke, annan ma
looja läinud päikese. Kustuta ta ära ja hoia teda
hoolega, et ta kahju ei teeks.“ Ja kui tõisel hom-
mikul päike jälle uueste oma teed pidi algama, üt-

les Vana-Isa Koidule: „Sinu amet, pojake, olgu lampi põlema süüdata ja uue teekäigu vasta valmistada.“

Ustavalt täitsivad mõlemad oma kohust ja ühelgi päeval ei puudunud küünal taeva võlvil; ja kui ta talvel taeva serval käib, kustub ta õhtu va-remine ja algab hommiku hiljemalt oma teekäiku; ja kui ta kevadel lillesid ja laulu äratab, ja suvel oma kuumade kiirtega vilja valmistab, on talle üksi lühike puhkamisaeg antud; Hämarik annab kustuja küünla otsekohe Koidu kätte, kes teda sedamaid jälle uuele elule süütab.

Ilus aeg oli jälle kätte jõudnud, kus lilled õitsevad ja lehkavad; ja linnud ja inimesed täitsivad ilma *Ilmarise*¹⁾ telgi all lauludega. Mõlemad vaatasivad nüüd üksteisele liig sügavaste sõstra karva silmadesse, ja kui kustuv päike *Hämariku* käest *Koidu* kätte läks, pigistasivad nad vastastikku kätt, ja nende huuled puutusivad kokku.

Aga see silm, mis iialgi ei uinu, oli tähele pannud, mis valgel südaöö ajal sala sündinud. Tõisel päeval kutsus vanamees mõlemad enese ette ja ütles: „Mina olen teie tööga rahul ja soovin, et teie täieste õnnelikuks saaksite. Minge siis üks tõisele ja pidage edaspidi oma ametit kui mees ja naene!“

Aga mõlemad vastasivad ühest suust: „Vana-Isa, ära riku meie röömu mitte! Lase meid igaveste peiuks ja mõrsjaks jääda, sest pruutpõlves oleme oma õnne leidnud, kus armastus ikka noor ja uus on.“

Ja Vana-Isa täitis nende palvet ja õnnistas nende soovi. Ainult üks kord aastas saavad nüüd mõlemad neli nädalat südaöö ajal kokku, ja kui Hämarik kustuva päikese oma armsa kätte annab, pigistavad mõlemad selle päale kätt ja annavad suud, ja Hämariku palged punetavad ja paistavad roosipunas taevast vasta, kunni *Koiti* valgustaja jälle põlema süütab ja kuldne paiste taeva serval uueste tõusvat päikest kuulutab. Kokkutuleku piduks ehitab Vana-Isa veel ikka aasad kõige kaunimate lilledega ja õöpikud hüüavad Hämarikule, kui see liig kaua Koidu rinnal viibib, naljatades: «*Laisk tüdruk, laisk tüdruk! Öö pikk!*»

See on jutt Hämarikust ja Koidust, mille unustamata Eesti keele uurija Doktor *Friedrich Fählmann*, kes 10. Aprillil 1850 suri, Eesti rahva suust üles tähendanud. See jutt on selle järele Eesti rahva-jutt. Kuis kaunil kesksuve ajal õhtune hämarik ja hommikune koit üksteisega kokku sulavad, otse sel ajal, kui lilled kosuvad ja linnud laulavad, seda oli meie rahvas vara tähele pannud. Ja ta terav vaim oli sest ühe ütle mata ilusa ja hõrna loo sünnitanud, nagu juhtuks see päris elavate hingede ilmas. Ses loos kiidab meie vana rahva tarkus armastust, millega Looja oma loodust kaunistab; ta kiidab armastust ja südamepuhtust, mis ka Looja laste elu armsaks ja õnnelikuks teeb.

¹⁾ Ilmarine oli Soome—Eesti muinasusu järele sepp, kes taeva oma vasaraga tagunud, selle kummi külge kuldsed tähed ja hõbekuu kinnitanud.

Jutt Koidust ja Hämarikust, mille Fählmann enam kui 50 aasta ast Saksakeeles ilmutanud, lendas pea üle terve ilma. Teda pandi kõigi haritud rahvaste keelde ümber. Üksi seda, et see imeilus jutt vaese Eesti rahva oma pidi olema, ei tahetud kaua uskuda. Aga ta on seda. See on pea kõigi pidi kindlaks saanud. Eesti rahva enese vaim on selle mõistujatu sünnitanud. Mis ta looduses nägi sündivat, seda maalis ta pildiks, nagu sünniks see hinge ilmas. Ja see pilt on nii hõrnaks saanud, et ta tuimematki peab soojendama.

Mis rahva luulejutt seletab, seda mõtet on Eesti kujuraiuja *August Weitzenberg* omas kunstis tarvitanud. Valgest marmorist on ta kaks kuju oma peitliga loonud, kellest üks noort hõrna neiu kujatab, kes karskelt alla kustunud küünla päale vaatab, tõine õitsvat noort meest, kes küünla põlema süüdanud. Need on Eesti kunstniku Koit ja Hämarik, kes meile ka muidu veel palju tähtsaid kunsttöösid valmistanud. Kõik need Weitzenbergi kujud, ehk nad küll külmast marmorist, on tema käe all kui elavaks saanud. Neid nähes arvame neil tõeste hinge sees olevat. See hing on meile seda armsam, et ta näitab, kuis Eesti rahvas mõtleb; kuis tema elab, auusas töös palehigi valab; pimedusele ja hõelusele vasta paneb, valguse ja vabaduse järele võitleb; seda püüab kätte saada, mis õige ja häa.

Sellest võitlemisest tahame ka meie osa võtta. Seks andku meile äratust meie vana rahva luule ja ta uuema aja kunsti sünnitused. Mõlemad aga võivad meile näidata:

Ka meie väike rahvas pole nii tuim, nagu seda mõnelt poolt arvatud! Ta pole veel surma laps, kes kaduma peaks! Tal on teravat vaimu ja kõrget luule lendu: tal on seega elu jõudu, mida ta Looja enese käest saanud. Küll maksab siis seda Eesti rahva mõtteviisi, seda iseloomu, mis temal on, kalliks pidada! Küll maksab ka meie väikse rahva kasuks palehigi valada ja südamest paluda! Tehkem seda! Olgem kui *häbelik Hämarik*, kel süda puhas, kui *kange Koit*, kes tõe valguse kõrgesse tõstab, kes õiguse ja priiuse eest võitleb, kunni see võidab!

Naiste küsimus.

Kas ja oled ka korrapidaja laps? Kas ja teadki seda ise, kuis sellega lugu on? Mõtleme selle üle vähe järele.

Kui seda tihti ette tuleb, et sina oma riided katki rebid ehk nad ära määrid, siis ei tea sina korra ja korra pidamisest midagi; seda võin sulle suu sisse ütelda. Kui sina ka sest midagi ei tea, mis aeg millalgi on, nii et sina ikka hilja sinna saad, kuhu sind isa ehk ema saadavad, ehk kuhu sul ka muidu minna on, ka siis on lugu samasugune. Sinust deldakse, et sa hooletu oled ja ei mõista korda pidada.

Korratu oled sina ka siis, kui sina ikka oma raamatuid enne laua pead otjima, kui ja neid lugeda tahad; ehk oma nuga pead otjima, kui ja midagi tahad lõigata, ehk oma lõnga ja nõela, kui ja tahad õmmelda; ja weelgi: kui sinu raamatud on määritud, katkised ja nende lehenurgad täis kassikõrnu — ka siis ei tea sina korra pidamisest midagi. Mõtle seepärast järele, kuis sellega lugu on. Ja ka seda tea: kes juba lapse põlves korda peab ja hoolikas on, seda õnnistab Jumal ka pärastises elus.

Mõttetark.

Lapse kuldne koduke.

1. Mul on kuldne kodukene
Kauni mäe kingu pääl,
Kus ma mängin isa õues,
Kus mind hüüab ema hää.
2. Isa, ema palehigi
N'äen palves valavat,
Kannatuses, usus kandvat
Päeva koormat palavat.
3. Selle kuuma highi vili
Toetab mind nõdrukest,
Sellest kosun, kui nad teevad
Palvet soojast südamest.
4. Mis ma nõnda isakojas
Olen õppind lapsena,
Sellest tahan kinni hoida
Sirgun ükskord meheks ma!
5. Kuis säääl ema käsi pani
Kokku vaga palvele,
Nõnda tahan, aitab Jumal,
Jääda ma ka palvesse.
6. Vanemate vaga vaimu
Tahan kaitsta minagi,
Nende keele, meelega juure
Jääda kunni surmani.
7. Kuldne kodu, mäe kingul,
Kus ma kurtsin lapsena,
Mulle oled üliarmas
Üle kõige ilma maa —
8. Minu kaunis kodukene,
Kauni mäe künka pääl,
Kus ma mängind isa õues,
Kus mind hüüdis ema hää.
9. Issand ise õnnistagu
Sind siin, kuldne koduke,
Sinu varjust juhatagu
Ta meid taeva kodusse!

Ärda südamega luige.

Mõisa aias oli haljaste kasvude wahel tiif. Suwe ajal ujusiwad selle pääl uhted luited.

Luige on ilus linn. Tema on lumiwalge. Oma pikka laela peab tema ujudes ilusas faares ja pääd tõrgel. Wäga kena on näha, kui ta nõnda wee pinnal ujub.

Aga meie luige pole sugugi uhte. See on lahke kõide wasta, kes tema poole juhtuwad. Ja seda oma lahust näitas ta kõige armsamal wiisil üles.

Nias asusiwad ka mitmed muud linnud. Üks nende poegadeft oli oma tiiwale nii wiga teinud, et ta laua aega lennata ei saanud. Waewaga kõndides oli see tiigi ääre saanud ja siin juhtus ta luitlega kokku.

See haige linn ei olnud sugugi ilus. Seepärast ei oodanud tema luite poolt midagi lahust. Ta katsus, ükfi

Sagedaste juhtub, et need feda Looja ilu ja auuga on kaunistanud, uhtust ajawad. Nõnda teewad mitmed inimesed ja juba mõned loomadki. See on aga päris inetu. Seesugune uhtuse ajamine saadab kõige kaunima — naeru alla. Ja siis on see iludus ükfi hädahukks.

oma aega mööda saata, nii kuus see läks. Aga luig tuli oja wõttes haige linnu juure. Ja tihti oli ta laua aega tema juures. Mis ta sääl haigele linnule jutustas, ja mis see talle wastas, seda meie ei tea. Aga nii sõbralikud oliwad nad üksteise wasta, et küll peame arvama: nad

on üksteisest aru saanud! Ja veel enam võime seda sest arvata, et ühel päeval haige lind kaldalt luide seljale astus ja et selle päale luige tiigi päale ujama läks. Sest mõeras näutu lind ei oleks wisjiste mitte julgenud lufie seljale minna, kui luige ise seda talle mitte poleks soovinud. Ja ka luige ei oleks teda mitte mööda tiiti ümber jõudnud, kui ta teda mitte ise oma selja päale poleks kutsunud. Oma pildi päält näeme nüüd, kui lahteste luige haige linnu päale waatab ja kui kindla warju all see jään hingab.

Ka meie teame igamees, kui armas meile lahkus ja ärras meel meie wasta on, kui meil abi tarwis on. See teeb siidamele hädä, see kergitab waewa ja muret ja siida saab kõige suuremaski hädaohus kergemaks. Aga meie teame ka, et see lahkus ja helde siida ka seda ise kosutab, kes seda toisele on üles näidanud. See jätab meie siidameesje kalli ja kauni rahutundmuse. Ja päälegi nõuab seda ka meie Jssand, et meie peame armulised olema. Ja kui seda oleme, siis täidame oma kohust. Ja üksi see, kes seda rõõmuga täidab, saab ka selle palga, rahuliku meele. Ja seejuguft annet, kui rahuline meel, peawad enesele kõif, lapsed nii hästi kui täiealised, Sumalalt paluma.

Oh sa rõõmulik.

1. Oh sa rõõmulik,
Oh sa õnnelik
Jõulu aeg, oma armuga!
Surm, see meid sundis,
Kristus meil' sündis:
Ristirahvas, sest rõõmusta!
2. Oh sa rõõmulik,
Oh sa õnnelik
Jõulu aeg, oma armuga!
Päästija taevast
Tuli meil' vaevast:
Ristirahvas, sest rõõmusta!
3. Oh sa rõõmulik,
Oh sa õnnelik
Jõulu aeg, oma armuga:
Kõrgest nüüd kõlab,
Ilma maa helab:
Ristirahvas, sa rõõmusta!

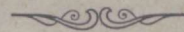
Wäiksed üles anded wäiksetele.

1. Tüdruk läks poodi ja tahtis enesele poesaksa käest suurt sooja rätikut osta. Poie sakis ütles: „see maksab 6 rubla.“ Tüdruk oli hinnaga rahul ja andis kaupmehe kätte 10 rublase paberiraha. Sellell ei olnud aga peenikest raha tagasi anda. Tema saatis raha naabripoodi, et seda jäl pidi wahetatama. Siis sai tüdruk oma rätiku ja 4 rubla tagasi. Aga kui tüdruk oli ära läinud, tõi naabri kaupmees raha tagasi. See oli wale. Poesaks pidi nüüd naabrile 10 rubla maksma ja raha tagasi wõtma, mis midagi ei maksnud. Kui palju sai kaupmees nüüd kahju, kui ta tüdrukut ei tunnud ja tema käest oma rätikut tagasi ei wõinud saada ega seda raha, mis ta talle veel päälegi oli annud?

2. Külamees tuli tellasjepa juure ja tahtis enesele taskufella osta. Meister näitas talle kella, mis 5 rubla maksis ja siis veel toist, mis 10 rubla maksis. Külamees ostis esimese. Aga järgmisel päeval läks tema tagasi ja tahtis oma ostetud 5 rublalist kella 10 rublalise wasta wahetada. Tema andis raha 5 rublalise tagasi ja ütles: „Eila andsin teile 5 rublalise kella; see on ühte kattu 10 rubla.“

Kas tellameister wõis selle kaubaga rahul olla?

3. Isa tahab kahe pojaga üle jõe minna. Paat on aga nii wäike, et see üksi korraga — i ja kannab — ehk ka jälle — mõlemaid poegi; kõif nad korraga üle jõe ei saa. Kuis siis wiimaks ommeti isa poegadega üle jõe pääsis?

Dige wastus.

Piibli loo tund oli koolis käes. Ja praegu oli justustus ristija Johanne se surmast läbi wõetud. Koolmeister küsis: „Mis oleks Heroodes pidanud wastama, kui Herodia tütar tema käest Johanne se pääd palus?“

Lapsed jäiwad käit mõtlema. Wiimaks tõstis wäike Rusta käe üles ja ütles: „Kuningas oleks pidanud wastama: „See Johanne se pää ei ole minu funingriigi päralt!“

Jah, see on dige! Waga Johanne se elu ja pää oli üksi Sumala päralt. Sumal, kes talle selle annud, wõis seda ka üksi wõtta! Heroodes andis siis midagi, mis tema oma ei olnudki ja mille üle temal kõige wähemat digust ei olnud. Tema tegi siis seega kõige hirmsamat ülekohut ja rasfet pattu.

Ära seepärast sinagi, noor lugija, iial ennaft selle Heroodes se jarnaseks tee. Ära saa iial oma meelt ja keelt, oma siidant ja liikmeid patu teenistusesse anna! Sest ka need on Sumala päralt, ja kui nad furd patu orjaks saawad, siis on see ülekohus; ja see toob enesega kaasa häda, nuhtlust ja wannet. Sina aga, laps, hoiä termel elu ajal selle poole, mis dige ja hää, ja mis sellega fokku sünnib, nagu Sumal omas käfus ja sõnas seda meie käest nõuab. Siis on sinust meele hää Sumalal taewas ja inimestel maa pääl!

Et see sünniks, seks andku Sumal ise meile kõitidele

Õnnistatud pühi!

J. Palmgreni

Eesti raamatukauplus

Peterburi, Suurel Konjuhennajal № 8, soovitat **Eesti lastele**

pühade kingituseks

ilusaid pildiraamatuid ja laste meelepäralisi jutukesti.

Jõulu eel on lastefirjandusest **iseäraline väljavalik nähtvasse paika välja pandud,**
nii et igal ühel võimalik on oma soovi järele raamatuid vaadata.

Ka posti kaudu võib lasteraamatuid tellida. Raamatute nimed ja hinnad on kaup-
luse kirjastusel ilmunud Eesti raamatute nimekirjas üleval.

Uus Heg.

Uus Heg hakkab 1901 aastal kolmat aastakäiku minu toimetusel ilmuma. Järgesti
kaswaw osawõtmine näitab, et jeda ajalehte Eesti rahwal väga tarwis oli. Ta on Eesti hari-
tud ringkondades kõige rohkem loetud ajaleht.

Uus Heg on kõige täielikuma eeskawaga üldine Eesti ajaleht, ilmub **kaks korda**
nädalas iga keeltnädal ja laupäew ehk 104 nummert aastas ja toob sõnumid politikaft, firjan-
duseft, põllu ja käsitööst, kunstist ja teaduseft, harutab rahwa elusse puutuwaid küsimusi ja tut-
mustab lugejaid kõiksuguste tähtsate juhtumistega.

Uus Heg peab jeda sihti, mis meie unustamata kirjanik, Eesti ajafirjanduse uueks looja
E. R. Jakobson on rakanud. See on lühedalt öeldes: rahwa filmaringi selgitamine õiges wal-
guses; tema tutvustamine kõrge riigiwalitfufe poolt ette mõetud uuenduste ja reformidega, mis
Eesti rahwale alati kasuks olnud, wanast ajast järel jäänud halbtuste wastu mõitlemine; üle-
üldse hariduse ja kõikide püüete edendamine. „Uut Aega“ ei seu mingid tingimised mõne teatud
ringkonna külge; tema töötab wabalt ja iseseiswalt.

Uues ajas ilmuvad uuemad sõnumid Läänemeremaade Wene, Saksa ja Eesti keelsete
ajalehtede järele, telegrammid päälinna lehtede järele, ilma esialgse tsensurita. Selle pärast on
võimalik politika ja sõja sõnumid õige wärskelt tuua.

Uus Heg toob liiades, mida raamatu kombel võib kofku kōita, mitu õpetlikku ja põnewat
romani. Korraga ilmub üksainus jutt, nii et neid targajärel hõlbus on tarwitada. Araleigata-
was jutunurgas ilmuvad weiksemad jutud ja õpetlikud kirjeldused. Aasta jagu juttusi raamatuna
maksawad enam kui leht posti kaudu tellides. — **Era kaasandeks suur adress-kalender.**

Uus Heg maksab:

	postiga		postita
aastas	3 rubl. 25 kop.	aastas	2 rubl. 70 kop.
pool-aastas	1 „ 70 „	pool-aastas	1 „ 35 „
weerand-aastas	— „ 90 „	weerand-aastas	— „ 70 „
ühhe kuu peale	— „ 35 „	ühhe kuu peale	— „ 25 „

wäljamaale aastas: kaks kord nädalas 4 rubl, üks kord näd. kaates 3 r. 25 kop. — Ilma postirahata saab
„Uut Aega“: Tallinnas: toimetuseft Sauna uul. 408 (Wiru uulitsalt jisse minnes), trükkikojast Mäürivahe
uul. 407; Weike karia wärawas ja paljudeft poodidest; Jurjewis: E. Rebase juureft turu ääres ja Tõnishof
& Kufe trükkikojast; Tapal: E. Quuti ja E. Klemmeri juureft; Wiljandis: S. Seofese ja Keewitsa raamatu-
kauplustest; Narwas: R. Põderi, S. Paapi ja R. Treufeldi, Kulgul S. Reintali (nr 40) ja Krenholmis
(7 kofarm) M. Sarjase juureft. — Peterburi mõtab tellimisi wastu ja müüb üksikuid numbrid J. Palmgreni
raamatukauplus. — Proowinumbrid hinnata. — Adress liht ja rahakirjadele: РЕВЕЛЬ „УСЪ АЕГЪ“ — „Uus
Heg“ Tallinas.

Amupakikult

M. Neumann

„Uue Aja“ toimetaja ja wäljaandja.